

027.7

537702

ร.3

การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการ
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปริญญานิพนธ์

ของ

รัตนภรณ์ แदनนา

31 ก.ค. 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1 201100

การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการ
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทคัดย่อ
ของ
รัตนภรณ์ แदनนา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
พฤษภาคม 2549

รัตนภรณ์ แดนน. 2549). การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ปรินต์ฉบับพิมพ์
ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์
วัชรปรีชาพงษ์, อาจารย์พวงผกา คงอุทัยกุล.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศและ
ความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคืออาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน 194 คน ใช้วิธี
การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามกลุ่มสาขาวิชา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสังคมศาสตร์ SPSS/PC* คำนวณหาค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า F-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ที่อาจารย์ใช้ในระดับมาก ได้แก่ หนังสือตำราภาษาไทย หนังสือตำรา
ภาษาต่างประเทศ วารสารวิชาการภาษาไทย และวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ สื่อโสตทัศน์
มีการใช้ในระดับน้อยที่สุด ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการใช้ในระดับน้อย ยกเว้นฐานข้อมูลงานวิจัย
มสช. และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย มีการใช้ในระดับปานกลาง
2. อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. การบริการสารสนเทศที่อาจารย์มีความต้องการในระดับมาก ได้แก่ บริการรายชื่อ
หนังสือใหม่ของสำนักบรรณสารสนเทศบนเว็บ บริการเวียนหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่ บริการ
รวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องตามความต้องการของอาจารย์ สำหรับบริการสารสนเทศอาจารย์
มีความต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ รวบรวม URL ของเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ให้บริการสารสนเทศ
บนเว็บ และบริการให้ยืมทรัพยากรสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชาไปใช้ในหน่วยงานที่สังกัด
4. อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความต้องการบริการสารสนเทศแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ความต้องการบริการสารสนเทศที่อาจารย์ได้เสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ ต้องการให้มี
ฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารวิชาการภาษาไทย ต้องการให้มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และวารสาร
อิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น และต้องการให้สำนักบรรณสารสนเทศขยายเวลาเปิดบริการ

FACULTY MEMBERS' USE OF AND NEEDS FOR INFORMATION SERVICES FROM
SUKHOTHAI THAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY'S OFFICE OF DOCUMENTATION
AND INFORMATION IN PRODUCING ACADEMIC WORKS

AN ABSTRACT
BY
RATTANAPORN DANNA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Arts degree in Library and Information Science
at Srinakharinwirot University
May 2006

Rattanaporn Danna. (2006). *Faculty Members' Use of and Needs for Information Services from Sukhothai Thammathirat Open University's Office of Documentation and Information in Producing Academic Works*. Master's Thesis, M.A. (Library and Information Science). Bangkok: Graduate School, Srinakariwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Tadasak Wajiraprechaphong, Mrs. Phuangphaka Konguthaikul.

The objectives of this research were to study the quantity of information resources used and information services needed from the central library of Sukhothai Thammathirat Open University in the production of its faculty members' academic works. The stratified random samples of this study were 194 Sukhothai Thammathirat Open University lecturers, classified by subject areas. The research instrument was a questionnaire and the data collected was analyzed via SPSS/PC⁺. The analysis was shown in percentage, means and standard deviation while the hypothesis was proved by F-test.

The findings of the study were summarized as follows:

1. Lecturers' highly used printed media were Thai and foreign language textbooks as well as Thai and foreign language academic journals. Visual media were used the least. Electronic media were infrequently used; however, STOU research and Thai thesis databases were moderately used.

2. The use of information resources by lecturers in different subject areas was different in terms of quantity with statistical significance at the level of .01.

3. Lecturers' highly required information services were the list of web-based new books, current contents, and a bibliography on topics of interest. The moderately required information services were the URL directory of information servicing websites and the specific information resource loan service.

4. Lecturers in different subject areas showed different needs information services with no statistical significance at the level of .05

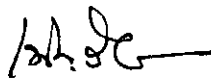
5. Needs for services suggested by the lecturers were the Thai academic journal indexing database, more electronic books and journals, and extended service hours.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการ
ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ของ
รัตนภรณ์ แด่นนา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

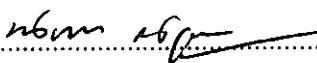
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ 19 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549

.....ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์)

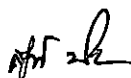
.....กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(อาจารย์พวงผกา คงอุทัยกุล)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณไกร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ศศิพิมล ประพินพงศกร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญาพจน์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์พวงผกา คงอุทัยกุล กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนข้อคิดในการวิจัย รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณุไกร และอาจารย์ศศิพิมล ประพินพงศกร ที่ได้กรุณาสละเวลา มาเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติมในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำในเบื้องต้น ของการเขียนเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ขอขอบพระคุณอาจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง ที่ได้ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ข้าพเจ้า และขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ ศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้แนวคิดตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ใจกว้าง อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นางสาวอัมพร อู่รัชมาตร หัวหน้าหน่วยสนทศการศึกษาทางไกล และ นางสาวจุฑารัตน์ นกแก้ว หัวหน้าหน่วยสื่อสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้ความกรุณาในการเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ขอขอบพระคุณอธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้อนุญาตผู้วิจัยได้ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง และขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้ง 12 สาขาวิชา มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้ความร่วมมือและกรุณาตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานหน่วยวิเคราะห์ทรัพยากร เพื่อนร่วมงานในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ และเป็นกำลังใจในการทำ วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือด้วยดี ตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้แด่บุพการี และบูรพาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน

รัตนภรณ์ แตนนา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สมมุติฐานการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.....	6
ความหมาย.....	6
ระบบการเรียนการสอนทางไกล.....	7
การศึกษาระดับประกาศนียบัตรและปริญญาตรี.....	9
การศึกษาระดับปริญญาโท.....	10
บทบาทหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.....	11
ด้านการสอน.....	11
ด้านการผลิตชุดวิชา.....	12
ด้านการวิจัย.....	12
ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม.....	13
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม.....	14
การบริการสารสนเทศ.....	15
ความสำคัญของการบริการสารสนเทศ.....	15
ช่องทางการใช้บริการสารสนเทศ.....	17
สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.....	18
การจัดให้บริการของสำนักบรรณสารสนเทศ.....	16
ทรัพยากรสารสนเทศของสำนักบรรณสารสนเทศ.....	20
การบริการสารสนเทศของสำนักบรรณสารสนเทศ.....	22

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 2 (ต่อ)	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	23
งานวิจัยภายในประเทศ.....	26
 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	 31
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	31
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	 40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	 54
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	54
สมมุติฐานการวิจัย.....	54
วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
สรุปผลการวิจัย.....	56
อภิปรายผลการวิจัย.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	61
 บรรณานุกรม.....	 62
 ภาคผนวก.....	 67
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 80

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ.....	32
2	ค่าร้อยละของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	37
3	ค่าร้อยละของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตำแหน่งทางวิชาการ.....	38
4	ร้อยละของประเภทผลงานรูปแบบงานเขียนทางวิชาการ จำแนกตามสาขาวิชา.....	39
5	ค่าร้อยละของความถี่ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ.....	40
6	ค่าร้อยละของวันและเวลาที่มาใช้บริการ.....	40
7	ค่าร้อยละของวิธีการใช้บริการสารสนเทศ.....	41
8	ค่าร้อยละของวิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ.....	41
9	ค่าร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่อาจารย์ยืมระหว่างห้องสมุด.....	42
10	ค่าเฉลี่ยของการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ.....	42
11	เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	44
12	เปรียบเทียบปริมาณการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ จำแนกตามสาขาวิชาที่พบความแตกต่าง เป็นรายคู่.....	48
13	เปรียบเทียบปริมาณการใช้สื่อโสตทัศน์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่พบความ แตกต่างเป็นรายคู่.....	49
14	เปรียบเทียบปริมาณการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาที่พบความ แตกต่างเป็นรายคู่.....	50
15	ความต้องการบริการสารสนเทศ.....	51
16	เปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	52

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันบทบาทของการศึกษาระดับอุดมศึกษาเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากคนเริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้นและเกิดความต้องการทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ เพื่อนำความรู้มาพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ทันกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการศึกษาระบบเปิดที่ใช้ระบบการศึกษาทางไกลสามารถตอบสนองการศึกษานี้ได้ เพราะเป็นการศึกษาที่กระจายโอกาสทางการศึกษาได้กว้างขวางไม่มีการจำกัดกลุ่มผู้เรียน อย่างไรก็ตามการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในระบบเปิดหรือระบบปิด อาจารย์ผู้สอนก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของมหาวิทยาลัย เพียงแต่วิธีการอาจแตกต่างกันบ้าง โดยสถาบันการศึกษาระบบปิดจะทำหน้าที่ในการสอนเป็นหลัก บทบาทของอาจารย์ก็คือทำหน้าที่สอน แต่การศึกษาในระบบเปิดของสถาบันการสอนในระบบการศึกษาทางไกลนั้นจะมุ่งเน้นในด้านการผลิตสื่อการสอนมากกว่าการสอนโดยตรง มีการใช้สื่อประสมเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา การเรียนการสอนจะกระทำได้ด้วยการถ่ายทอดเนื้อหาทางวิชาการและประสบการณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง คอมพิวเตอร์ และดาวเทียม เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นสถาบันอุดมศึกษาในระบบเปิด ได้รับการสถาปนาเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2521 (ราชกิจจานุเบกษา. 2521: 2) จัดให้มีการเรียนการสอนโดยใช้ระบบการสอนทางไกล (Distance education) ที่ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต และเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถศึกษาด้วยตัวเองโดยอาศัยสื่อผสม ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นเอกสารการสอนและแบบฝึกปฏิบัติ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษา สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และโทรคมนาคมในรูปแบบต่าง ๆ แหล่งความรู้และกิจกรรมภาคปฏิบัติทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง และฝึกปฏิบัติโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ ซึ่งในการศึกษาระบบทางไกลนั้นสิ่งที่ผู้เรียนจะขาดเสียไม่ได้คือเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะเอกสารตำราไม่ว่าจะเป็นเอกสารการสอน หรือแบบฝึกปฏิบัติ ผู้สอนจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ บทบาทของอาจารย์ในระบบการศึกษาระบบเปิดจะเน้นการผลิตสื่อการสอนมากกว่าการสอนนักศึกษาโดยตรง (ภัทรฤดี สุพัฒโสภณ. 2536: 2) นอกจากภารกิจในด้านการผลิตสื่อการศึกษาและการสอนแล้วภารกิจที่จะทำควบคู่ไปกับการสอนและการผลิตสื่อการศึกษาคือ งานวิจัย เพราะการวิจัยเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและนำไปประยุกต์ใช้ ให้สอดคล้องกับความต้องการในภารกิจ

ที่ปฏิบัติอยู่ ฉะนั้นการที่จะให้อาจารย์ปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ระบบสารสนเทศ และทรัพยากรสารสนเทศจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ด้วยเหตุนี้สำนักบรรณสารสนเทศในฐานะที่เป็น ศูนย์กลางทางด้านสารสนเทศจึงมีบทบาทสำคัญในอันที่จะส่งเสริมและสนับสนุนภารกิจดังกล่าว

สำนักบรรณสารสนเทศมีบทบาทหน้าที่ในการจัดบริการห้องสมุดและสารสนเทศทั่วไป เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา และดำเนินงานตามภารกิจของ มหาวิทยาลัยอันได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม การจัดการจึงมุ่งเน้นแก่ อาจารย์ บุคลากร นักศึกษาของมหาวิทยาลัยและ ประชาชนทั่วไป โดยสำนักบรรณสารสนเทศมีหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวมและจัดบริการสารสนเทศ ที่หลากหลาย มีการจัดหา รวบรวม วิเคราะห์หมวดหมู่ ทำรายการช่วยค้น จัดเก็บ และนำออก ให้บริการ ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภท ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นโยบาย และหลักสูตรการสอนของมหาวิทยาลัย (วรณัฐ มานะวนิชย์. 2542: 1)

จากภารกิจและหน้าที่ของอาจารย์ในการผลิตเอกสารวิชาการเพื่อใช้ในการเรียนการสอน การวิจัย และการเขียนบทความทางวิชาการ สำนักบรรณสารสนเทศในฐานะที่เป็นหน่วยงานบริการ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน การวิจัย และการเขียนผลงานทางวิชาการ ของอาจารย์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศ จากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ว่ามีการใช้และความต้องการสารสนเทศเพียงใด เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการวิจัยเป็นแนวทางในการ ปรับปรุงงานบริการสารสนเทศ และการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการ ของอาจารย์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของ อาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา
3. เพื่อศึกษาความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงาน วิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางให้สำนักบรรณสารสนเทศในการปรับปรุงงานบริการสารสนเทศ งานจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการของอาจารย์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการสำรวจจากประชากรที่เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาต่างๆ 12 สาขาวิชา ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ประจำสาขาวิชาต่างๆ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 317 คน ได้แก่

สาขาวิชาศิลปศาสตร์	จำนวน	25	คน.
สาขาวิชานิติศาสตร์	จำนวน	22	คน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	จำนวน	54	คน
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ	จำนวน	46	คน
สาขาวิชานิติศาสตร์	จำนวน	34	คน
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	จำนวน	20	คน
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์	จำนวน	13	คน
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	จำนวน	24	คน
สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์	จำนวน	22	คน
สาขาวิชารัฐศาสตร์	จำนวน	15	คน
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	จำนวน	29	คน
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	จำนวน	13	คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรในข้อ 1 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเกรจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970: 607) ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย จำนวน 200 คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาที่อาจารย์สังกัด จำแนกเป็น

3.1.1 กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์

3.1.1.1 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

3.1.1.2 สาขาวิชาศิลปศาสตร์

3.1.2 กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่

3.1.2.1 สาขาวิชาวิทยาการจัดการ

3.1.2.2 สาขาวิชานิติศาสตร์

3.1.2.3 สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

3.1.2.4 สาขาวิชารัฐศาสตร์

3.1.2.5 สาขาวิชานิติศาสตร์

3.1.3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

3.1.3.1 สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

3.1.3.2 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.1.3.3 สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

3.1.3.4 สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

3.1.3.5 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช โดยศึกษากับตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา

3.2.2 ความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ โดยศึกษากับ
ตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการหรือพนักงานมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติหน้าที่สอนประจำ
สาขาวิชาต่างๆ ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2. สภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง ข้อเท็จจริงหรือสภาพความเป็นจริง
เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการเขียนผลงานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช

3. ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง จำนวนหรือความถี่ในการใช้
ทรัพยากรและบริการสารสนเทศในการเขียนผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช

4. กลุ่มสาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทั้ง
12 สาขาวิชา จำแนกได้ 3 กลุ่มวิชา ดังนี้

4.1 กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และ
สาขาวิชาศิลปศาสตร์

4.2 กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ สาขาวิชานิติศาสตร์
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ และสาขาวิชานิติศาสตร์

4.3 กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

5. ความต้องการบริการสารสนเทศ หมายถึง ความประสงค์หรือสิ่งที่อาจารย์ต้องการให้สำนักบรรณสารสนเทศ มสธ. จัดให้บริการเพิ่มขึ้น หรือดำเนินการใด ๆ ให้เกิดขึ้น เพื่อความสะดวกในการใช้บริการสารสนเทศ ได้แก่

5.1 ประเภทของการบริการ ได้แก่ บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการสารสนเทศทันสมัย บริการสารสนเทศเลือกสรร และบริการสืบค้นสารสนเทศ บริการเวียนหน้าสารบัญวารสาร บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องตามความต้องการของผู้ใช้ ฯลฯ

5.2 ช่องทางการใช้บริการ ได้แก่ การติดต่อด้วยตัวเอง การติดต่อทางโทรศัพท์ การบันทึกข้อความ การติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และการติดต่อทางโทรสาร

6. ผลงานวิชาการ หมายถึง ผลงานที่อาจารย์เขียนหรือผลิตขึ้นโดยค้นคว้าจากแหล่งทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารการสอน/แบบฝึกปฏิบัติชุดวิชา ประมวลสาระ/แนวการศึกษาชุดวิชา งานวิจัย บทความทางวิชาการ

สมมุติฐานการวิจัย

1. อาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแตกต่างกัน

2. อาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 - 1.1 ความหมาย
 - 1.2 ระบบการเรียนการสอนทางไกล
 - 1.3 การศึกษาระดับประกาศนียบัตรและปริญญาตรี
 - 1.4 การศึกษาระดับปริญญาโท
2. บทบาทหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 - 2.1 ด้านการสอน
 - 2.2 ด้านการผลิตชุดวิชา
 - 2.3 ด้านการวิจัย
 - 2.4 ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม
 - 2.5 ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
3. การบริการสารสนเทศ
 - 3.1 ความสำคัญของการบริการสารสนเทศ
 - 3.2 ช่องทางการให้บริการสารสนเทศ
4. สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 - 4.1 การจัดให้บริการของสำนักบรรณสารสนเทศ
 - 4.2 ทรัพยากรสารสนเทศของสำนักบรรณสารสนเทศ
 - 4.3 การบริการสารสนเทศของสำนักบรรณสารสนเทศ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

ระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ความหมาย

ระบบการจัดการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นการให้บริการการศึกษาที่ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาชีวิตแก่ประชาชนทั่วไป เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และขยายโอกาสทางการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นห่างไกลอย่างทั่วถึง ตามความพร้อมและความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าของชีวิต

โฮมเบิร์ก (Holmberg. 1995: 1) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลไว้ว่า เป็นระบบ การเรียนการสอน ที่ผู้เรียนและผู้สอนมิได้มาเรียนหรือมาสอนแบบเผชิญหน้า แต่เป็นการสอนที่ผ่าน สื่อหลากหลายชนิดโดยผ่านการเตรียมการมาโดยเฉพาะ เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสแก่ผู้เรียนที่ไม่ สามารถหรือไม่ต้องการเข้าเรียนในระบบชั้นเรียน

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2529: 5-6) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลว่า เป็นระบบ การเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียนแต่อาศัยสื่อประสม ได้แก่ สื่อทางไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม รวมทั้งศูนย์บริการการศึกษาเป็นหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วย ตัวเองอยู่กับบ้าน ไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติ

นิคม ทาแดง (2541: 17) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลไว้ว่า เป็นการศึกษา ที่มุ่งจัดระบบให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ทักษะและเจตคติผ่านทางสื่อการศึกษา และลด บทบาทการศึกษาแบบเผชิญหน้าให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตามขีดความสามารถในด้าน เทคโนโลยีและสื่อสารทางด้านการศึกษาที่มุ่งตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และเปิดโอกาส ทางการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (2545: 35) ได้ให้ความหมายของการศึกษาทางไกลไว้ว่า เป็นวิธีจัด การศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ได้พบหน้ากันโดยตรงเป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้สอนจะถ่ายทอดเนื้อหา วิชาความรู้มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ไปทางสื่อ อาจจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เทปเสียง วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ หรืออื่น ๆ ผู้เรียนจะรับความรู้จากสื่อเหล่านี้ในลักษณะการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

จากความหมายของการศึกษาทางไกลที่กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้ การศึกษาทางไกล หมายถึง การศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน มีการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาความรู้ ประสบการ ต่าง ๆ โดยผ่านสื่อประสม ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เป็นการศึกษา ที่มีการเชื่อมโยงระหว่างครูผู้สอน สื่อ และผู้เรียน เป็นการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน ผู้เรียน สามารถที่จะเลือกสถานที่เรียนเองได้

ระบบการเรียนการสอนทางไกล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นมหาวิทยาลัยที่ใช้ระบบการสอนที่เอื้ออำนวยให้ นักศึกษาสามารถใช้เวลาว่างศึกษาด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ แต่ใช้วิธีการศึกษา โดยผ่านสื่อการสอนต่าง ๆ ผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดเนื้อหาวิชาไม่มีโอกาสได้พบกับผู้เรียนหรือ กลุ่มเป้าหมายนัก และกลุ่มเป้าหมายอาจอยู่กระจัดกระจายไปตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ การถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ต้องอาศัยสื่อการสอนแบบประสม คือ การศึกษา จากวัสดุการศึกษาที่ส่งให้ทางไปรษณีย์ ซึ่งประกอบด้วยเอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ เทปเสียง ประจำชุดวิชา ตำราภาพชุด และวัสดุการศึกษาอื่น ๆ โดยการอ่านตำราหรือสิ่งพิมพ์ การศึกษา จากสื่อทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ที่จัดประกอบชุดวิชา ชมและฟังรายการสอนทาง โทรทัศน์และวิทยุ การศึกษาโดยการเข้ารับการสอนเสริม ณ ศูนย์บริการการศึกษาต่าง ๆ

จากอาจารย์สอนเสริมประจำศูนย์ต่างๆ การดำเนินการกิจกรรมภาคปฏิบัติที่ได้รับมอบหมาย และนักศึกษาสามารถที่จะเข้ารับฟังการสอนเสริม อภิปรายซักถามปัญหา ตามศูนย์บริการการศึกษา ที่อยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ การจัดระบบการเรียนการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช จึงมีลักษณะดังต่อไปนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2532: 2)

1. ระบบการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัยเป็นระบบเปิด ระบบการเรียนการสอนไม่มีการบังคับให้นักศึกษาเข้าฟังการบรรยายในชั้นเรียน ดังนั้นระบบการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัย จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักศึกษา โดยมีกระบวนการและวิชาการที่ช่วยให้นักศึกษาเรียนด้วยตัวเองอย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นใจในความสำเร็จจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความสามารถ ความพร้อม และความมุ่งมั่นของแต่ละคน โดยไม่กระทบกระเทือนภารกิจการทำงานของตนเอง และพึ่งพาความช่วยเหลือจากอาจารย์หรือบุคคลอื่นน้อยที่สุด

2. เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการ มีการบูรณาการเนื้อหาและประสบการณ์ต่างๆ เข้าด้วยกัน อย่างมีระบบ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงาน

หลักสูตรที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนมี 4 ลักษณะ คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2548: 2)

- 2.1 หลักสูตรประกาศนียบัตร (1 ปี และ 2 ปี)
- 2.2 หลักสูตรปริญญาตรีต่อเนื่อง (2 ปี และ 3 ปี)
- 2.3 หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี
- 2.4 หลักสูตรบัณฑิตศึกษา

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้เปิดหลักสูตรการสอนในระดับปริญญาตรี 12 สาขาวิชา ได้แก่

- 1) สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- 2) สาขาวิชานิติศาสตร์
- 3) สาขาวิชานิติศาสตร์
- 4) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- 5) สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- 6) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- 7) สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
- 8) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
- 9) สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์
- 10) สาขาวิชารัฐศาสตร์
- 11) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- 12) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การศึกษาในระดับปริญญาโท เปิดสอน 10 สาขาวิชา ได้แก่

- 1) สาขาวิชาศิลปศาสตร์
- 2) สาขาวิชานิติศาสตร์
- 3) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- 4) สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
- 5) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- 6) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- 7) สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์
- 8) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
- 9) สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์
- 10) สาขาวิชารัฐศาสตร์

3. สื่อการศึกษาเป็นแบบสื่อประสม ซึ่งหมายถึงสื่อแต่ละประเภททำหน้าที่ต่างกัน แต่สนับสนุนกัน ระบบการสอนทางไกลจะต้องมีการผลิตสื่อการศึกษาที่ผ่านการวิจัยและทดสอบ ประสิทธิภาพแล้ว เพื่อยึดเป็นแนวทางในการผลิตสื่อการศึกษาสำหรับชุดวิชาต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุม การผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ ดังนี้ สื่อทางไปรษณีย์ สื่อทางวิทยุกระจายเสียง สื่อทางวิทยุโทรทัศน์ สื่อสำหรับกิจกรรมภาคปฏิบัติเสริมประสบการณ์ และสื่อสำหรับการสอนเสริมตามศูนย์บริการ การศึกษา เป็นต้น

4. มีระบบการถ่ายทอดเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ และประเมินผลการศึกษา โดยอาศัย สื่อทางไปรษณีย์ สื่อมวลชน และแหล่งทรัพยากรชุมชนที่มีอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ เช่น สถาบัน การศึกษาต่าง ๆ โรงงาน บริษัท สถานพยาบาล พิพิธภัณฑ์ และประชาชนที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ติดแก่นักศึกษา มีกระบวนการวัดและประเมินผลการศึกษาที่ บูรณาการวิธีการประเมินสัมฤทธิผลการเรียน

การศึกษาระดับประกาศนียบัตรและปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยการ บูรณาการเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่าง ๆ ของวิชาที่มีความสัมพันธ์กันเข้าไว้ด้วยกันอย่างมี ระบบในรูปของสื่อการสอนที่เรียกว่า “ชุดวิชา” ใน 1 ชุดวิชา จะมีค่าเท่ากับ 6 หน่วยกิต ซึ่งในแต่ละ วิชาได้แบ่งหน่วยการสอนออกเป็น 15 หน่วยแต่ละหน่วยใช้เวลาศึกษา 12 ชั่วโมง ในเอกสารการ สอนจะมีคำอธิบายชุดวิชา รายชื่อหน่วยการสอน วิธีการศึกษาและแผนการสอนต่าง ๆ ประกอบ ในแต่ละปีการศึกษาจะแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษา นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียนอย่างน้อย 1 ชุดวิชา แต่ไม่เกิน 3 วิชา จนกว่าจะครบหลักสูตร ในการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรและระดับ ปริญญาตรีจะศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2545: 39-40)

1. ศึกษาจากวัสดุการศึกษาที่ส่งให้ทางไปรษณีย์ ประกอบด้วยเอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ เทปเสียงประจำชุดวิชา และวัสดุการศึกษาอื่น ๆ
2. ศึกษาจากสื่อทางวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ประกอบชุดวิชา
3. เข้ารับการสอนเสริม ณ ศูนย์วิทยุบริการการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ
4. ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตัวเอง จากวัสดุการศึกษาอื่น ๆ ณ หน่วยห้องสมุด มสธ. ในห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดทุกจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)
5. ทำการทดลองในห้องปฏิบัติการ ศึกษาค้นคว้าและทำงานตามที่ได้รับมอบหมายในบางชุดวิชา ภายในระยะเวลาและสถานที่ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

การศึกษาระดับปริญญาโท

มหาวิทยาลัยใช้ระบบการสอนที่จะให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตัวเองให้มากที่สุด พัฒนาความคิดที่กว้างไกล และรู้จักการนำความรู้จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ มาประยุกต์ให้เป็นเชิงวิชาการและวิชาชีพของตน ในการศึกษาระดับปริญญาโทนั้นมหาวิทยาลัยจัดสอนหลักสูตรปริญญาโท 2 ปี มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าอย่างอิสระด้วยตัวเอง ภายใต้การให้คำปรึกษาแนะนำ อย่างมีระบบ ด้วยวิธีการนัดหมายระหว่างอาจารย์และนักศึกษา ตามช่วงเวลาอันเหมาะสม การเข้ารับการปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการ การเข้ารับการสัมมนาเสริม การเข้ารับสัมมนาเข้มเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ ในแต่ละภาคการศึกษานักศึกษาจะลงทะเบียนเรียนได้ไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต และไม่เกิน 10 หน่วยกิต การจัดเนื้อหาของหลักสูตรนั้นจัดทำเป็นชุดวิชา โดยมีลักษณะแบบบูรณาการ แต่ละชุดวิชามีค่าไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต นักศึกษาจะศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาจากสื่อหลัก เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่รวบรวมเนื้อหาสาระ กิจกรรม และวิธีปฏิบัติการทั้งหมดของชุดวิชา ประกอบด้วย

- 1.1 แนวการศึกษา เป็นเอกสารคู่มือการเรียนการสอนของชุดวิชา ประกอบด้วย ส่วนแนะนำขอบข่าย วัตถุประสงค์ และวิธีการศึกษา หรือส่วนที่เป็นสาระปฐมนิเทศชุดวิชา

- 1.2 ประมวลสาระชุดวิชา เป็นเนื้อหาสาระของชุดวิชา จัดในรูปเอกสารการสอน 2-4 เล่ม ตามความเหมาะสม

2. ศึกษาจากสื่อเสริม ได้แก่ สื่อโสตทัศน เช่น เทปเสียง เทปวีดิทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เช่น เอกสาร บทความที่แนะนำให้นักศึกษาอ่านเพิ่มเติม เพื่อเสริมความรู้ นอกเหนือไปจากการศึกษาสาระสำคัญหลักจากประมวลสาระชุดวิชา

3. กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ช่วยเสริมในส่วนที่เป็นทักษะพิสัยและเจตพิสัยได้แก่

- 3.1 การสอนเสริม เป็นกิจกรรมที่บังคับให้นักศึกษาทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่งงาน และเสนอผลงานซึ่งกำหนดไว้ในเอกสาร “แผนกิจกรรมการเรียน”

- 3.2 การสัมมนาเข้ม เป็นกิจกรรมที่นัดหมายให้นักศึกษาไปส่งงาน เสนอผลงาน และฝึกปฏิบัติระยะสั้น จะใช้กับชุดวิชาที่ต้องฝึกทักษะหรือเพิ่มเติมประสบการณ์ หรือการพัฒนา

บุคลิกภาพเป็นการเฉพาะเพิ่มเติมจากการสัมมนาเสริม

3.3 การอบรมเข้มเสริมประสบการณ์มหาบัณฑิต นักศึกษาทุกคนต้องเข้ารับการอบรมเข้มเสริมประสบการณ์มหาบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ร่วมฝึกทักษะที่จำเป็นของวิชาชีพเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ประสบการณ์วิชาชีพ คุณธรรม และจริยธรรม

บทบาทหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยในระบบเปิดที่ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งพัฒนาคุณภาพของประชาชน เพื่อสนองความต้องการของบุคคลในสังคม ด้วยการจัดระบบการเรียนการสอนทางไกล โดยใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษา การพัฒนาสื่อการสอนจึงเป็นภารกิจสำคัญของอาจารย์และนักวิชาการทุกฝ่ายของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะคณาจารย์ซึ่งเป็นบุคลากรหลัก ที่จะปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย อันได้แก่ ให้การศึกษาและส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการค้นคว้า วิจัย เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ ให้การบริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปของการเผยแพร่ความรู้ ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีงาม เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ ดังนั้น บทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยจึงครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2541)

ด้านการสอน

เนื่องจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิด ที่ใช้ระบบการสอนทางไกลไม่มีชั้นเรียน การสอนจึงเป็นการสอนที่ผู้เรียนศึกษาด้วยตัวเอง หน้าที่สำคัญของคณาจารย์ในด้านการสอนจึงเป็นการให้ความรู้แก่นักศึกษา โดยการสอนทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม ดังนี้

1. การสอนทางวิทยุกระจายเสียง คณาจารย์จะมีบทบาทหน้าที่ผลิตรายการ ในด้านเนื้อหา การสอนทางวิทยุกระจายเสียงจะเป็นรายการวิทยุเสียงประกอบชุดวิชา ที่ให้เนื้อหาสาระรายละเอียดและสรุปเนื้อหา พร้อมทั้งให้แง่คิดหรือทัศนคติที่มีเหตุผลแก่นักศึกษา รายการวิทยุกระจายเสียงประกอบชุดวิชาที่เปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาชุดวิชาละประมาณ 12 รายการ ความยาวรายการละประมาณ 20 นาที เนื้อหาสาระของรายการวิทยุกระจายเสียงเป็นการเสริมความรู้ในเอกสาร การสอนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การสอนทางโทรทัศน์ เป็นการเสนอเนื้อหาสาระที่ไม่สามารถเสนอได้ด้วยสื่อสิ่งพิมพ์หรือวิทยุกระจายเสียง การสอนทางวิทยุโทรทัศน์ประกอบชุดวิชา ชุดวิชาละ 3-5 รายการ ความยาวรายการละประมาณ 20 นาที โดยอาจเสนอเป็นชุดของรายการด้วยการรวมกลุ่มชุดวิชา หรือเสนอเป็นรายชุดวิชา ด้วยการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น สถานการณ์จำลอง ละคร การสัมภาษณ์ สันทนาการ เป็นต้น

3. การสอนเสริม การสอนเสริมเป็นบริการทางวิชาการอย่างหนึ่งที่มหาวิทยาลัยจัดให้นักศึกษา โดยมีอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้เสริมความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของชุดวิชา เพื่อให้ นักศึกษาได้เข้าใจเนื้อหาของชุดวิชาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนสร้างความกระจำด้วยการตอบ ปัญหาข้อสงสัยของนักศึกษาเกี่ยวกับเอกสารการสอนที่ศึกษา

ด้านการผลิตชุดวิชา

งานผลิตเอกสารการสอนชุดวิชานับว่าเป็นงานสำคัญมากที่สุดงานหนึ่งของอาจารย์ผู้สอน สำหรับการศึกษาระบบการศึกษาทางไกล บทบาทของอาจารย์ในระบบการศึกษาทางไกลจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้สร้างบทเรียนไปเป็นผู้จัดการแหล่งความรู้ โดยอาจารย์ต้องมีบทบาท ในการผลิตหรือพัฒนาการเรียนการสอนทางโทรทัศน์ และสื่ออื่นๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย เอกสารการสอนและแบบฝึกปฏิบัติ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อโสตทัศน์ ซึ่งมีวิธีการ ผลิตขึ้นเป็นพิเศษเพื่อให้เหมาะสมกับการศึกษาด้วยตัวเอง ในการผลิตชุดวิชาเพื่อการสอนของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชนั้น กลุ่มผู้ผลิตชุดวิชาเป็นคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากสภา วิชาการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประจำสาขาวิชาซึ่งเรียกว่า “กลุ่มผลิตชุดวิชา” ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ กรรมการด้านเนื้อหา กรรมการด้านเทคโนโลยีการศึกษา. กรรมการด้านวัดผลการศึกษา บรรณาธิการ เลขานุการ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2525: 1)

การผลิตชุดวิชาจึงเป็นหน้าที่สำคัญของคณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่มีบทบาทในฐานะเป็นกรรมการด้านเนื้อหา ผู้ผลิต หรือ ผู้ร่วมผลิต ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดแผนการสอน ชี้อตอน และหัวข้อของหน่วยการสอนที่ได้รับมอบหมาย และ นำเสนอคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชา
2. จัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับแผนการสอนที่คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาพิจารณา เห็นชอบแล้ว และเป็นไปตามรูปแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนด
3. กำหนดกิจกรรมประจำหน่วยการสอนและจัดทำแบบฝึกปฏิบัติตามรูปแบบที่ มหาวิทยาลัยกำหนด
4. เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการชุดวิชาเมื่อมีวาระเกี่ยวข้อง
5. ปรับปรุงแก้ไขหน่วยการสอนและแบบฝึกปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ และมติของที่ประชุม คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชา
6. ให้ความร่วมมือกับกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาในการผลิตสื่อการสอนและการวัดผล
7. ปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาให้แล้วเสร็จ

ด้านการวิจัย

นอกจากภารกิจในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว งานวิจัยก็ถือได้ว่าเป็นงานที่สำคัญของ อาจารย์ เพราะในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปอย่างมากมาย ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้อง

มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย หาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติม แสวงหาวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อความทันสมัยของเหตุการณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาปรับปรุงการเรียนการสอนหรือปรับปรุงสื่อการศึกษาให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช จัดทำกรอบการวิจัยวิชาการของมหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2545-49 ไว้ 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. 2545: 57)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพของมหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน และพัฒนาการเรียนการสอนทางไกลให้มีคุณภาพระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เกิดความมั่นคงแก่ชุมชนและท้องถิ่น โดยเสริมสร้างองค์ความรู้จากรากฐานของภูมิปัญญาไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปฏิรูปการบริหารและบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และทันสมัย สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยใช้หลักการบริหารจัดการที่ดี

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยให้สามารถสร้างความมั่นคงแก่สังคมไทย เพื่อรองรับการปฏิรูปการเมือง การปกครองและการศึกษาในแต่ละ ยุทธศาสตร์ ได้แบ่งกรอบการวิจัยของมหาวิทยาลัยออกเป็น 3 ด้าน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ และแหล่งเงินทุนอุดหนุนการวิจัยดังนี้ คือ

1. ด้านการศึกษาทางไกล หน่วยงานที่รับผิดชอบประสานงาน คือ ศูนย์วิจัยการศึกษาทางไกล สถาบันวิจัยและพัฒนา แหล่งเงินทุนอุดหนุน กองทุนรัตนโกสินทร์ 200 ปี งบประมาณเงินรายได้และงบประมาณแผ่นดิน

2. ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ หน่วยงานที่รับผิดชอบประสานงาน คือ ฝ่ายประสานงานการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา แหล่งเงินทุนอุดหนุน กองทุนรัตนโกสินทร์ 200 ปี งบประมาณเงินรายได้และงบประมาณแผ่นดิน

3. ด้านการพัฒนาประเทศ หน่วยงานที่รับผิดชอบประสานงาน คือ ฝ่ายประสานงานการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา แหล่งเงินทุนอุดหนุน กองทุนรัตนโกสินทร์ 200 ปี งบประมาณเงินรายได้และงบประมาณแผ่นดิน

ด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม

บทบาทด้านการบริการทางวิชาการแก่สังคม ถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักอีกภารกิจหนึ่งที่อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชจะต้องปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับปณิธานของมหาวิทยาลัยที่ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต มีการจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนเพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายและผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้พัฒนาความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตควบคู่ไปกับการทำงาน โดยบริการที่จัดให้บริการแก่สังคม ได้แก่ (ภัทรวดี สุพัฒโสภณ. 2536: 43)

1. การให้บริการการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้สนใจทั่วไป ที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ เพิ่มพูนคุณภาพชีวิตและการทำงาน เป็นการให้การศึกษาตลอดชีวิต สำหรับทุกคนโดยไม่จำกัดอายุและวุฒิทางการศึกษา โดยกำหนดให้สมัครเรียนได้คนละ 1 ชุดวิชา หรือ 1 รายวิชา ถ้าสอบผ่านตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดก็จะได้รับสิทธิบัตรรับรองความรู้ของ ชุดวิชาหรือรายวิชานั้น ๆ

2. การบริการทางวิชาการแก่หน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยจัดเป็นหลักสูตรการศึกษา ระดับปริญญาตรี หรือหลักสูตรระดับประกาศนียบัตร และหลักสูตรการฝึกอบรมตามความร่วมมือกับ หน่วยงานภายนอกต่าง ๆ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังได้ผลิตสื่อโสตทัศน เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ เพื่อเป็นการบริการวิชาการแก่บุคคลและหน่วยงานที่มาขอความร่วมมือให้ผลิตด้วย

3. การให้บริการทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นการเสนอรายการบริการทาง วิชาการแก่สังคม

4. การให้บริการทางวิชาการในรูปแบบของนิทรรศการในการปฐมนิเทศนักศึกษาของ มหาวิทยาลัย และการประกวดสื่อการศึกษาประเภทต่าง ๆ การแสดงเทคนิคการผลิตและการสาธิต การใช้สื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรการฝึกอบรมที่สำนักการศึกษาต่อเนื่องจัด 2 ลักษณะ คือ การอบรมที่จัดขึ้นเพื่อบริการแก่ประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ โดยไม่จำกัด เพศ อายุ และความรู้ หากผู้ใดมีความประสงค์เพิ่มพูนทักษะ ความรู้ก็สามารถสมัครเข้าอบรมได้ โดยติดต่อกับสำนัก การศึกษาต่อเนื่องโดยตรง และลักษณะที่สอง เป็นการอบรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่หน่วยงาน ทั่วไป ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดขึ้นตามความประสงค์ในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน บริษัท หรือองค์กรต่าง ๆ ที่มุ่งเสริมทักษะ ความรู้เฉพาะในส่วนที่หน่วยงานต้องการอบรมให้แก่พนักงาน ของหน่วยงานนั้น ๆ โดยตรง

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

หน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งของอาจารย์มหาวิทยาลัยนั่นคือ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งนอกเหนือจากการสอนแล้วมหาวิทยาลัยต้องให้การส่งเสริมและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชาติ ด้วยการเป็นสถาบันที่รวบรวมความรู้ การค้นคว้าวิจัย เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษาและ ชุมชน สร้างเสริมทัศนคติของชุมชนให้เห็นคุณค่า มีค่านิยมมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของ ชาติ และมหาวิทยาลัยก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญในภารกิจด้านการบำรุงศิลปวัฒนธรรม จึงได้ พัฒนาบทบาทด้านศิลปวัฒนธรรมควบคู่ไปกับบทบาทด้านอื่นๆ ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยได้ทำในหลายลักษณะ ตั้งแต่การจัดหลักสูตรการสอน การวิจัย การจัดนิทรรศการ การแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมมีการเผยแพร่ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศน เป็นต้น ซึ่งการ เผยแพร่ความรู้ด้านต่างๆ นี้ จะช่วยแพร่กระจายข้อความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และเป็นการใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์

การบริการสารสนเทศ

ความสำคัญของการบริการสารสนเทศ

การบริการสารสนเทศ ถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักของห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ เพราะเป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ใช้ประโยชน์และเข้าถึงแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และตรงกับความต้องการมากที่สุด โดยเฉพาะสังคมในยุคของสังคมข่าวสาร มีสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น มีการเข้าถึงสารสนเทศด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารทำได้รวดเร็วโดยการเชื่อมโยงเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ โทรสาร โทรทัศน์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และดาวเทียม เป็นต้น (ทัศน หาญพล. 2536: 47-60) ในการจัดการบริการสารสนเทศของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศนั้นเป็นการจัดบริการที่มีความสัมพันธ์กับผู้ใช้ โดยสถาบันบริการสารสนเทศจะเป็นตัวกลาง (Intermediary) ระหว่างผู้ใช้บริการและทรัพยากรสารสนเทศ มีการจัดเตรียมกิจกรรมบริการต่าง ๆ ไว้สำหรับผู้ใช้ซึ่งคาดว่าผู้ใช้บริการจะให้ความสนใจ และตรงกับความต้องการมากที่สุด ผู้ใช้สามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการได้ง่าย สะดวก และหลากหลายรูปแบบ ดังนั้นในการให้บริการสารสนเทศควรคำนึงถึงผู้ใช้สารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญ

ประเภทของการบริการสารสนเทศของห้องสมุด

การให้บริการสารสนเทศของสถาบันบริการสารสนเทศแต่ละประเภทต่างพยายามหาวิธีการเพื่อช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นในการช่วยให้ผู้ใช้ได้เข้าถึงสารสนเทศของสถาบันบริการสารสนเทศทั่วไปมีดังนี้

1. บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ (Circulation service) เป็นบริการที่ให้ผู้ใช้อาศัยความสะดวกในการใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรห้องสมุดที่ห้องสมุดได้จัดหารวบรวมไว้ ประกอบไปด้วยการบริการประเภทต่าง ๆ ได้แก่ (อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2546: 19-21)

1.1 บริการยืม-คืนทั่วไป เป็นบริการพื้นฐานหลักของสถาบันบริการสารสนเทศและศูนย์สารสนเทศทั่วไป ที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้สารสนเทศทั้งภายในและภายนอกสถานที่ ช่วยให้ผู้ใช้มีอิสระในการศึกษาค้นคว้า การบริการนี้เป็นบริการพื้นฐานที่ห้องสมุดทุกแห่งจะต้องจัดบริการไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดที่ต้องการนำหนังสือไปใช้นอกห้องสมุดตามเวลาที่กำหนดให้ยืมโดยห้องสมุดแต่ละแห่งจะกำหนดระเบียบในการยืมแตกต่างกันไป

1.2 บริการยืมระหว่างห้องสมุด เนื่องจากแต่ละห้องสมุดมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ ดังนั้นการยืมระหว่างห้องสมุดจึงช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ไม่มีในห้องสมุดที่ตนเองสังกัดอยู่ การยืมระหว่างห้องสมุดจะกระทำกันในระหว่างห้องสมุดระดับเดียวกัน เป็นการแบ่งปันการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน โดยจะมีการตั้งคณะกรรมการความร่วมมือดำเนินงานบริการยืมระหว่างสถาบันขึ้น เพื่อกำหนดระเบียบปฏิบัติระหว่างสถาบันบริการสารสนเทศร่วมกันเพื่อยึดถือปฏิบัติ

1.3 บริการจอง/สำรองทรัพยากร คือ บริการที่ห้องสมุดจัดให้เฉพาะบุคคล คือการกันหนังสือไว้ หรือเก็บหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งไว้ให้ผู้ใดตามคำขอร้องหรือในกรณีที่ทรัพยากรสารสนเทศมีผู้ใช้อย่างอื่นยืมไปก่อนแล้วและมีผู้ใช้คนอื่นต้องการใช้เช่นกัน จึงมีการจัดบริการทรัพยากรขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้คนถัดไปที่ต้องการทรัพยากรนั้น ๆ สามารถใช้ได้ทันเวลา ส่วนบริการสำรองทรัพยากร (Reserve book) นั้นเป็นบริการที่ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการใช้ทรัพยากรบางประเภทร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นประโยชน์กับผู้ใช้ส่วนใหญ่ ทรัพยากรสารสนเทศที่จัดไว้บริการสำรองนั้น ได้แก่ หนังสือที่อาจารย์ผู้สอนกำหนดให้นักศึกษาทุกคนต้องอ่าน หรือกรณีหนังสือมีจำนวนน้อยเล่มแต่มีผู้ใช้ต้องการมาก เป็นต้น

2. บริการการอ่าน (Reader service) เป็นบริการที่สำคัญที่ห้องสมุดจัดขึ้น เพราะมีผลกระทบต่อการจัดบรรยากาศภายในสถานที่บริการอย่างมาก จำเป็นต้องมีการจัดสถานที่นั่งอ่านให้เหมาะสม รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การจัดแสงสว่าง อากาศ บริเวณสำหรับที่นั่งอ่านระเบียบวิธีปฏิบัติของผู้ใช้ เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย และเพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเฉพาะบุคคลและการทำงานเป็นกลุ่ม เช่น การจัดห้องศึกษาค้นคว้าเฉพาะบุคคล หรือห้องอภิปรายแบบกลุ่ม เป็นต้น

3. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Reference service) เป็นบริการหนึ่งที่เป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานด้านบริการสารสนเทศเป็นบริการที่ห้องสมุดจัดให้บริการผู้ใช้ในการแสวงหาค้นหาคำตอบให้กับผู้ใช้สารสนเทศได้รวดเร็วและตรงกับความต้องการ

4. บริการค้นคืนสารสนเทศ (Information retrieval service) เป็นบริการที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก ในสถาบันบริการสารสนเทศที่สังกัดสถาบันศึกษาและศูนย์สารสนเทศในปัจจุบันมีการค้นคืนข้อมูลทางบรรณานุกรม สารสังเขป และเอกสารเต็มรูปทั้งจากภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน ได้แก่บริการค้นคืนสารสนเทศฐานข้อมูลออนไลน์บริการค้นคืนสารสนเทศฐานข้อมูลซีดีรอม

5. บริการสารสนเทศทันสมัย (Current awareness service หรือ Alerting service) เป็นการจัดบริการเผยแพร่สารสนเทศทันสมัยและตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถติดตามสารสนเทศใหม่ ๆ ได้ทันเวลา ปัจจุบันสารสนเทศทันสมัยครอบคลุมกิจกรรมบริการหลายลักษณะดังนี้ (สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. 2546: 56-57)

5.1 บริการหน้าสารบัญวารสาร (Current content service) หรือ (Table of content listing) เป็นบริการเผยแพร่สารสนเทศในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดเฉพาะ หรือศูนย์สารสนเทศที่มุ่งบริการด้านวิชาการและการวิจัย เนื่องจากวารสารเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญในการติดตามความก้าวหน้าในสาขาวิทยาการต่าง ๆ สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ และคณาจารย์ บริการเวียนหน้าสารบัญ ดังนั้นการจัดทำสำเนาหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่เพื่อแจ้งให้ผู้ใช้ได้ทราบเกี่ยวกับรายชื่อบทความใหม่ ๆ ที่ห้องสมุดได้รับหากตรงกับความต้องการผู้ใช้ก็จะแจ้งความจำนงบทความที่สนใจมายังห้องสมุด หรือผู้ใช้อาจมาใช้ตัวเล่มที่ห้องสมุดเอง

5.2 บริการเวียนวารสาร (Journal rotation service) เป็นการบริการรูปแบบพิเศษของบริการยืมภายในหน่วยงาน วิธีเวียนวารสารสามารถทำได้หลายวิธี เช่นเวียนไปให้ผู้อ่านทีละคนแล้วส่งกลับมาที่หน่วยงานทุกครั้ง หรือใช้วิธีเวียนจากผู้อ่านคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งไปเรื่อย ๆ จนครบ และอีกวิธีหนึ่งเป็นการผสมระหว่างสองวิธีแรก คือเวียนไปให้ผู้อ่านคราวละ 2-3 คน แล้วให้ส่งกลับมาที่สถาบันบริการสารสนเทศก่อน จากนั้นจึงเวียนไปอีกทำสลับกันจนครบจำนวน

5.3 บริการเลือกสรรสารสนเทศเฉพาะบุคคล (Selective Dissemination of Information: SDI) เป็นบริการสารสนเทศทันสมัยที่จัดให้บริการแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีการจัดสร้างโปรไฟล์ความสนใจของผู้ใช้หรือกลุ่มผู้ใช้ ซึ่งในโปรไฟล์จะประกอบด้วยคำศัพท์ที่ใช้แทนความสนใจของผู้ใช้ คำศัพท์หรือคำสำคัญนี้อาจเลือกจากบัญชีรายการคำศัพท์หรืออรรถาภิธาน (Thesaurus) หรืออาจเป็นชื่อคน ชื่อนักวิจัย เป็นต้น การให้บริการนี้มุ่งรวบรวมสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้และนำเสนอใช้เป็นระยะ ๆ ในระยะแรกสารสนเทศมักอยู่ในข้อมูลบรรณานุกรมพร้อมสาระสังเขปของทรัพยากรสารสนเทศที่มีในสถาบันบริการสารสนเทศ ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเกิดทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ที่เอื้อให้สามารถจัดส่งให้กับผู้ใช้ได้อย่างรวดเร็วโดยผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ บริการเลือกสรร จึงปรับเปลี่ยนให้สามารถนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ให้ถึงตัวผู้ใช้หรือกลุ่มผู้ใช้ได้

5.4 บริการแปล เนื่องจากห้องสมุดได้จัดหาหนังสือ และเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา ไว้เพื่อการศึกษาหาความรู้ และช่วยในการค้นคว้าวิจัยในบางครั้งภาษาต่างประเทศก็เป็นอุปสรรคในการถ่ายทอดสารสนเทศ ดังนั้นห้องสมุดบางแห่งจึงจัดบริการแปลไว้บริการ

6. บริการส่งเสริมการใช้ บริการส่งเสริมการใช้ถือเป็นการกิจสำคัญที่สถาบันบริการสารสนเทศและศูนย์สารสนเทศควรจัดดำเนินการเพื่อช่วยให้ผู้ใช้ได้รับรู้และได้รับเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ กิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุดได้แก่ ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ ฯลฯ

ช่องทางการให้บริการสารสนเทศ

ช่องทางการให้บริการสารสนเทศ แบ่งได้ดังนี้ (มาลี ล้ำสกุล. 2546: 22-23)

1. การติดต่อด้วยตัวเอง เป็นวิธีการที่ผู้ใช้บริการจะได้ความชัดเจนในการซักถาม และผู้ให้บริการหาคำตอบได้ตรงตามความต้องการผู้ใช้ บรรณารักษ์ที่ให้บริการจะต้องมีประสบการณ์และทักษะในการบริการ รู้หลักและแนวปฏิบัติในการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ผู้ที่มาใช้บริการสามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้ ไม่ว่าจะเป็นการค้นหาดูด้วยตัวเองหรือบรรณารักษ์แนะแหล่งค้นหาให้

2. การติดต่อทางการบันทึก เป็นการบริการที่ผู้ใช้บริการไม่สามารถมาใช้บริการด้วยตัวเองได้ด้วยข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ เช่น เวลา สถานที่ หรือในด้านอื่น ๆ ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อขอใช้บริการด้วยบันทึก เพื่อระบุถึงความต้องการสารสนเทศ และต้องบอกถึงสถานที่ที่ผู้ให้บริการสามารถติดต่อกลับได้สะดวกในกรณีที่ผู้ให้บริการต้องการซักถามเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ

3. การติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นการบริการที่จัดไว้สำหรับผู้ใช้บริการสารสนเทศ ที่ไม่สามารถเข้ามาใช้บริการที่ศูนย์บริการสารสนเทศได้ ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อสอบถามในเรื่องต่างๆ หรือขอความช่วยเหลือในการค้นหาข้อสนเทศทางบริการนี้ได้ เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกรวดเร็วในการใช้บริการ ขจัดปัญหาเรื่อง ระยะเวลา สถานที่ ระยะเวลา แต่การบริการลักษณะนี้อาจมีปัญหาในเรื่อง การสื่อสาร เช่น คลื่นเสียงโทรศัพท์ถูกรบกวน ทำให้การสื่อสารสื่อความหมายไม่ชัดเจน

4. การติดต่อทางโทรสาร เป็นวิธีบริการโดยการติดต่อที่สามารถส่งข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ โดยรูปแบบของข้อมูลเป็นได้ทั้งตัวอักษรภาษาใดก็ได้ เป็นลายเส้น รูปภาพ กราฟ ตาราง และรูปแบบอื่นๆ ข้อมูลที่ได้รับก็มีความชัดเจนและถูกต้อง การให้บริการสารสนเทศโดยวิธีโทรสารนั้น ห้องสมุดสามารถส่งบทความ รายชื่อวารสารใหม่ให้ผู้ให้บริการได้ทราบ หรือใช้ในการติดต่อขอยืมระหว่างหน่วยงานอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการสารสนเทศ แต่ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นคือผู้ใช้บริการอาจได้รับสารสนเทศที่ไม่ชัดเจน ข้อมูลหายไป อ่านไม่ออก เนื่องจากในขณะที่รับโทรสารอยู่นั้นคลื่นสัญญาณโทรศัพท์อาจถูกรบกวน

5. การติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นวิธีการบริการผ่านเครือข่ายซึ่งสามารถส่งข้อความ หรือแฟ้มข้อมูลไปยังผู้รับที่อยู่ในระบบเครือข่ายเดียวกัน ผู้ใช้บริการและผู้รับบริการสามารถติดต่อถึงกันได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องเกรงว่าผู้รับไม่อยู่หรือไม่สะดวก ทางผู้รับจะเปิดอ่านจดหมายก็ต่อเมื่อสะดวกที่จะอ่าน ปัจจุบันการติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถติดต่อถึงกันได้ตลอดเวลา แม้ว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่รับไปรษณีย์จะปิดก็ตาม

สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สำนักบรรณสารสนเทศเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดบริการสารสนเทศ รองรับการกิจของมหาวิทยาลัย เดิมสำนักบรรณสารสนเทศเป็นหน่วยงาน ระดับศูนย์/ฝ่าย สังกัดสำนักเทคโนโลยีการศึกษา จัดตั้งขึ้นตามประกาศของทบวงมหาวิทยาลัยว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2521 ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยงานระดับสำนัก ตามพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งสำนักบรรณสารสนเทศ และสำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2529 และได้แบ่งส่วนราชการภายในเป็น สำนักงานเลขานุการ ฝ่ายเทคนิค ฝ่ายบริการสนเทศฝ่ายบริการสื่อการศึกษา และศูนย์วิทยบริการ ต่อมาทางมหาวิทยาลัยได้เห็นชอบให้ศูนย์วิทยบริการไปอยู่ภายใต้สังกัดสำนักวิทยพัฒนา โดยเปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์วิทยพัฒนา และได้จัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีบรรณสารสนเทศเพิ่มขึ้นในสำนักบรรณสารสนเทศ

สำนักบรรณสารสนเทศมีหน้าที่ประการแรก คือ จัดบริการห้องสมุดและสารสนเทศทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา และการดำเนินงานตามภารกิจอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การวิจัย

การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการจัดบริการที่มุ่งให้บริการแก่คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษาของมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไป ประการที่ 2 สำนักบรรณสารสนเทศมีหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวมและจัดให้บริการสารสนเทศเฉพาะเรื่องตามนโยบายมหาวิทยาลัย ได้แก่ สารสนเทศด้านสุขุทัยศึกษา สารสนเทศเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี สารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่ใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล และสารสนเทศจากเอกสารจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สำนักบรรณสารสนเทศ. 2544: 6)

การจัดให้บริการของสำนักบรรณสารสนเทศ

สำนักบรรณสารสนเทศ ได้จัดระบบบริการห้องสมุดให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในลักษณะเครือข่ายบริการใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด ระดับภาค ดังนี้ (บุญหาวิศวไพศาล. 2540: 9)

1. ระดับส่วนกลาง จัดให้บริการ ณ ที่ทำการมหาวิทยาลัย ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ให้บริการห้องสมุดและสื่อการศึกษาต่างๆ แก่คณาจารย์ประจำ และคณาจารย์พิเศษ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ณ ที่สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สำหรับใช้เป็นห้องสมุดเพื่อการค้นคว้า วิจัย ตามหลักหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ยังดำเนินการในด้านเทคนิค โดยการจัดหนังสือ และวัสดุการศึกษาตามความต้องการของหลักสูตรต่างๆ เพื่อส่งไปบริการยังเครือข่ายระดับจังหวัดและภูมิภาค

2. ระดับจังหวัด เป็นการจัดบริการห้องสมุดให้แก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และประชาชนทั่วไปในระดับจังหวัด จัดบริการ ณ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดทุกจังหวัดจำนวน 75 แห่ง ซึ่งมหาวิทยาลัยได้ขอความร่วมมือจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดบริการในห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศจังหวัดละ 1 แห่ง ยกเว้นจังหวัดสงขลา ที่มีศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ. 2 แห่ง คือที่ห้องสมุดประชาชนจังหวัด และหอสมุดดิณสุลานนท์ ส่วนที่กรุงเทพมหานคร มีห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง คือ ห้องสมุดประชาชนซอยพระนาง ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนภาษีเจริญ และห้องสมุดประชาชนบางเขน นอกจากนี้ยังมีบริการในลักษณะพิเศษให้กับนักศึกษาในเรือนจำกลางบางขวางอีก 1 แห่ง

3. ระดับภาค การจัดการบริการระดับภาคนี้ เป็นการจัดการบริการ ณ ศูนย์วิทยพัฒนา จำนวน 10 ศูนย์ กระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ได้แก่

3.1 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครศรีธรรมราช มีพื้นที่รับผิดชอบ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา ภูเก็ต ระนอง ชุมพร

3.2 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. ยะลา มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา สตูล

3.3 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. เพชรบุรี มีพื้นที่รับผิดชอบ 8 จังหวัด ได้แก่ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ นครปฐม สุพรรณบุรี

3.4 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. ลำปาง มีพื้นที่รับผิดชอบ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ เชียงราย แพร่ พะเยา แม่ฮ่องสอน น่าน

3.5 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครสวรรค์ มีพื้นที่รับผิดชอบ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี สระบุรี ลพบุรี อ่างทอง เพชรบูรณ์ พิจิตร

3.6 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. สุโขทัย มีพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ สุโขทัย ตาก พิษณุโลก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์

3.7 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. อุบลราชธานี มีพื้นที่ที่รับผิดชอบ 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด อุบลราชธานี อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ ยโสธร มุกดาหาร ร้อยเอ็ด สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครพนม

3.8 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. อุดรธานี มีพื้นที่รับผิดชอบ 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด อุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย ชัยภูมิ ขอนแก่น เลย สกลนคร มหาสารคาม กาฬสินธุ์ นครราชสีมา

3.9 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. นครนายก มีพื้นที่รับผิดชอบ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด นครนายก ปราจีนบุรี ปทุมธานี นนทบุรี กรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ

3.10 ศูนย์วิทยพัฒนา มสธ. จันทบุรี มีพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด ระยอง ชลบุรี สระแก้ว

ทรัพยากรสารสนเทศของสำนักบรรณสารสนเทศ

ทรัพยากรสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตผลงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและเป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์และนักศึกษา สื่อที่มีในสำนักบรรณสารสนเทศประกอบด้วยสื่อ 3 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์

1.1 หนังสือตำรา หนังสือทั่วไป รายงานการวิจัย	รวม	108,843	ชื่อเรื่อง
- ภาษาไทย		56,063	ชื่อเรื่อง
- ภาษาต่างประเทศ		52,780	ชื่อเรื่อง
1.2 หนังสืออ้างอิง	รวม	11,718	ชื่อเรื่อง
- ภาษาไทย		7,893	ชื่อเรื่อง
- ภาษาต่างประเทศ		3,825	ชื่อเรื่อง
1.3 วิทยานิพนธ์จากสถาบันอื่น ๆ		4,277	ชื่อเรื่อง
1.4 วิทยานิพนธ์ มสธ.		1,580	ชื่อเรื่อง

1.5 ชุดวิชา มสธ.	รวม	1,455	ชื่อเรื่อง
- ปริญญาตรี		1,109	ชื่อเรื่อง
- ปริญญาโท		346	ชื่อเรื่อง
1.6 วารสาร	รวม	727	ชื่อเรื่อง
- ภาษาไทย		468	ชื่อเรื่อง
- วารสารภาษาอังกฤษ		259	ชื่อเรื่อง
1.7 หนังสือพิมพ์		17	ชื่อเรื่อง
	รวมทั้งสิ้น	126,967	ชื่อเรื่อง

2. สื่อโสตทัศน

2.1 สื่อโสตทัศนที่ มสธ.ผลิต

2.1.1 วิดีทัศน์	รวม	4,288	ชื่อเรื่อง
- ชุดวิชาปริญญาโท		61	ชื่อเรื่อง
- ชุดวิชาปริญญาตรี, บริการสังคม		4,227	ชื่อเรื่อง
2.1.2 เทปเสียง	รวม	697	ชื่อเรื่อง
- ชุดวิชาปริญญาโท		65	ชื่อเรื่อง
- ชุดวิชาปริญญาตรี		571	ชื่อเรื่อง
- บริการสังคม		61	ชื่อเรื่อง
2.1.3 วีซีดี	รวม	19	ชื่อเรื่อง
- ชุดวิชาปริญญาตรี, บริการสังคม		19	ชื่อเรื่อง

รวมทั้งสิ้น 5,003 ชื่อเรื่อง

2.2 สื่อโสตทัศนทั่วไป

รวม	4,606	ชื่อเรื่อง
2.2.1 วิดีทัศน์	3,079	ชื่อเรื่อง
2.2.2 เทปเสียง	1,120	ชื่อเรื่อง
2.2.3 วีซีดี	407	ชื่อเรื่อง

รวมทั้งสิ้น 4,606 ชื่อเรื่อง

2.3 สื่อโสตทัศนอื่น ๆ

รวม	7,719	ชื่อเรื่อง
2.3.1 สไลด์	106	ชื่อเรื่อง
2.3.2 แผนที่	208	ชื่อเรื่อง
2.3.3 ภาพยนตร์	77	ชื่อเรื่อง
2.3.4 ฟิล์มสตริป	51	ชื่อเรื่อง
2.3.5 เกม	9	ชื่อเรื่อง
2.3.6 ชุดการสอน	40	ชื่อเรื่อง
2.3.7 รูปภาพ	7,052	ชื่อเรื่อง

2.3.8 แผนภูมิวิสัยทัศน์ย่อส่วน	21	ชื่อเรื่อง
2.3.9 แผ่นโปรงใส	37	ชื่อเรื่อง
2.3.10 แผ่นเสียง	39	ชื่อเรื่อง
2.3.11 ไมโครฟิล์ม	79	ชื่อเรื่อง
รวมทั้งสิ้น	12,325	ชื่อเรื่อง
3. สื่ออิเล็กทรอนิกส์		
3.1 ฐานข้อมูลที่ มสธ. บอกรับ และฐานข้อมูลที่ผลิตโดย มสธ.		
3.1.1 ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย		
3.1.2 ฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ.		
3.1.3 ฐานข้อมูล Dissertations Full Text		
3.1.4 ฐานข้อมูล Grolier Online		
3.1.5 ฐานข้อมูล Family & Society Studies		
3.1.6 ฐานข้อมูล IFD Newscip Online		
3.1.7 ฐานข้อมูล SpringerLink eBooks		
3.2 ฐานข้อมูลโครงการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLis) ได้แก่		
3.2.1 ScienceDirect		
3.2.2 ACM Portal		
3.2.3 LexisNexis		
3.2.4 HW Wilson		
3.2.5 ISI Web of Science		
3.2.6 ProQuest Digital Dissertation		
3.3 ซีดีรอม/ดิสเกตต์	545	ชื่อเรื่อง

การบริการสารสนเทศของสำนักบรรณสารสนเทศ

สำนักบรรณสารสนเทศทำหน้าที่จัดบริการห้องสมุดและสารสนเทศเพื่อรองรับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย โดยได้จัดบริการประเภทต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. บริการใช้สื่อการศึกษาภายในห้องสมุด เป็นบริการที่จัดเตรียมสื่อการศึกษาของห้องสมุดไว้ให้พร้อมสำหรับนักศึกษา ได้แก่ การตรวจความถูกต้องและสภาพของสื่อการศึกษาก่อนนำออกให้บริการ การจัดเก็บหนังสือขึ้นชั้นหนังสือ การอ่าน และตรวจ การจัดเรียงหนังสือบนชั้น

เพื่อความถูกต้อง โดยจะมีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำผู้ใช้เกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและสารสนเทศ

2. บริการยืม-คืน เป็นบริการให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการนำทรัพยากรห้องสมุดไปใช้ได้ ตามต้องการ การให้บริการยืม-คืน สื่อการศึกษาของสำนักบรรณสารสนเทศจะให้บริการสำหรับสมาชิก โดยสมาชิกห้องสมุดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สมาชิกสามัญและสมาชิกสมทบ สมาชิกสามัญประกอบไปด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บุคลากรประจำ พนักงานมหาวิทยาลัย ลูกจ้างประจำ อาจารย์พิเศษ บุคลากรเกษียณอายุราชการ ลูกจ้าง สมาชิกสมทบ ประกอบด้วย ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน บุคคลภายนอกที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิก โดยสำนักบรรณสารสนเทศ ได้จัดทำข้อบังคับการยืม-คืนสื่อการศึกษา โดยระบุถึงประเภท กำหนดเวลา ยืม และสื่อการศึกษาที่ไม่อนุญาตให้ยืมออกไว้ในระเบียบการใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นบริการช่วยเหลือผู้ใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ บริการแนะนำหรือสอนให้รู้จักวิธีการค้นหาสารสนเทศ ที่มีให้บริการรวมทั้งการค้นจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4. บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นบริการที่ห้องสมุดจัดให้บริการแก่ผู้ใช้บริการในกรณีที่ข้อมูลที่คุณต้องการแต่ไม่มีในสำนักบรรณสารสนเทศ บรรณารักษ์จะช่วยค้นคว้าและติดต่อไปยังแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่มีข้อมูลหรือสารสนเทศนั้นในลักษณะการยืมระหว่างห้องสมุด

5. บริการสารสนเทศเฉพาะด้าน ได้แก่ บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับด้านการศึกษาทางไกลสุโขทัยศึกษา และจดหมายเหตุของมหาวิทยาลัย โดยการจัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการข้อมูลของมหาวิทยาลัย

6. บริการค้นคืนสารสนเทศ (Information retrieval service) ได้แก่

6.1 บริการค้นคืนสารสนเทศระบบฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นบริการสืบค้นฐานข้อมูลจากฐานข้อมูลต่างๆ มากกว่า 380 ฐานข้อมูล เช่น ฐานข้อมูลด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ การศึกษา แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี บริหารธุรกิจ ฯลฯ

6.2 บริการค้นคืนสารสนเทศจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป และฐานข้อมูลของสำนักบรรณสารสนเทศ พัฒนาขึ้นเองเพื่อบริการแก่บุคลากร และนักศึกษา เช่น ฐานข้อมูลการศึกษาทางไกล ฐานข้อมูลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี

7. บริการพิมพ์ผลการค้นเอกสาร เป็นบริการต่อเนื่องจากบริการค้นสารสนเทศในกรณีที่ผู้ใช้ได้รับ ผลการค้นสารสนเทศและต้อง ผู้ใช้สามารถใช้บริการพิมพ์ผลการค้นเอกสาร โดยใช้แบบคำขอใช้บริการพิมพ์ผลเอกสาร

8. บริการข่าวสารทันสมัย เป็นบริการที่ช่วยให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ทราบข้อเท็จจริง ข่าวสาร หรือความก้าวหน้าใหม่ๆ ในวิชาหรือหัวข้อที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้ใช้ที่ต้องการข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดส่งสำเนาหน้าสารบัญวารสาร (Current content) ไปตามสาขาวิชาต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัย

9. บริการถ่ายสำเนาเอกสาร สำนักบรรณสารสนเทศได้จัดเครื่องถ่ายสำเนาเอกสารไว้เพื่อบริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดสำหรับถ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ของห้องสมุด และนอกจากนั้นยังบริการถ่ายสำเนาเอกสารให้ผู้ใช้ในกรณีที่สำนักบรรณสารสนเทศไม่มีเอกสารให้สำเนา โดยสำนักฯ จะดำเนินการถ่ายสำเนาจากห้องสมุดสถาบันอื่นๆ ให้โดยผู้ที่จะต้องใช้ชำระค่าใช้จ่ายเอง

10. บริการพิเศษอื่นๆ ได้แก่บริการให้คำแนะนำในเรื่องของการใช้ห้องสมุดฝึกค้นคว้า ทำรายงานแก่นักศึกษา บริการช่วยค้นผ่านทางโทรศัพท์ จดหมาย โทรสารสำหรับนักศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

วิทแลทซ์ (Whitlatch. 1983: 141-152) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการใช้ห้องสมุดของคณาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ นักศึกษาที่เรียนในเวลาและนอกเวลา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการใช้ห้องสมุดของอาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ กลุ่มนักเรียนที่เรียนเต็มเวลากับนักเรียนที่เรียนบางเวลาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยซานโจเซ่ แคลิฟอร์เนีย (San Jose University, California) กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ จำนวน 443 คน และนักศึกษาที่เรียนในเวลาและนอกเวลา มหาวิทยาลัย ซานโจเซ่ แคลิฟอร์เนีย จำนวน 1,470 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 ของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในฤดูใบไม้ผลิ ปีการศึกษา 1980 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาร้อยละ 12.2 เข้าใช้ห้องสมุดน้อยกว่าหนึ่งครั้งต่อเดือนหรือไม่เข้าใช้ห้องสมุด ในขณะที่นักศึกษาเพียงร้อยละ 29.6 เข้าใช้ห้องสมุด สัปดาห์ละหนึ่งครั้งหรือมากกว่า นักศึกษาที่เรียนวิชาชีพสาขาบริหารธุรกิจและสาขาวิศวกรรมศาสตร์ มีแนวโน้มของการใช้ห้องสมุดลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษาที่เรียนสาขาศิลปศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์และสาขามนุษยศาสตร์ นักศึกษาที่เรียนนอกเวลาร้อยละ 45.8 เข้าใช้ห้องสมุดน้อยหรือไม่ใช้ห้องสมุด ส่วนนักศึกษาที่เรียนในเวลาร้อยละ 34.7 เข้าใช้ห้องสมุดน้อยหรือไม่ใช้ห้องสมุดเลย โดยนักศึกษาที่มีเหตุผลในการเข้าใช้ห้องสมุดเนื่องจากอยู่ใกล้บ้านหรือใกล้ที่พัก นอกจากนี้นักศึกษาร้อยละ 97 ที่ใช้ห้องสมุดน้อยหรือไม่ใช้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ซานโจเซ่ เนื่องจากไปใช้ห้องสมุดวิทยาเขตอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้บ้านหรือใกล้ที่พัก

นอฟอล (Nofal. 1990: 1814) ได้ศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศของอาจารย์สาขาวิทยาศาสตร์กายภาพและสังคมศาสตร์จากมหาวิทยาลัย King Abdulaziz ในประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้แหล่งสารสนเทศและประเมินความแตกต่างในการใช้แหล่งสารสนเทศ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของอาจารย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยการใช้วิธีแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง จำนวน 254 คนและการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวจากจากอาจารย์คนอื่น ๆ อีก 6 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อัตราส่วน และ t-test ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ทั้ง 2 สาขาวิชาใช้ทั้งแหล่งสารสนเทศ

ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่จะใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นทางการมากกว่าซึ่งจะอยู่ในรูปของแฟ้มข้อมูลที่รวบรวมไว้ใช้ประโยชน์ส่วนตัว วารสาร และหนังสือ ส่วนแหล่งสารสนเทศที่ไม่เป็นทางการที่สำคัญคือ การติดต่อพบปะกับเพื่อนร่วมงาน

ฮาร์ท (Hart, 1993: 277) ได้ศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศของคณาจารย์วิทยาลัยของรัฐในนิวยอร์ก จำนวน 167 คน ผลการวิจัยพบว่า คณาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการสอน การวิจัย และกิจกรรมด้านบริการอย่างต่อเนื่อง ใช้แหล่งสารสนเทศจากสถาบัน ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย และห้องสมุดอื่นๆ นอกจากนั้นยังใช้สารสนเทศจากบุคคล ผู้เชี่ยวชาญและผู้ร่วมงาน

เมโฮ และฮาสส์ (Meho; & Hass, 2001: Abstracts) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการสืบค้นและการใช้สารสนเทศของคณาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ที่ศึกษาในชาติที่ไม่มีรัฐเป็นของตนเอง: กรณีศึกษา เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของคณาจารย์ที่ศึกษาในเคิร์ด ประเมินโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์การอ้างถึง และ follow-up inquiry ประเด็นที่ศึกษาคือการสืบค้นสารสนเทศ ภาครัฐและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสืบค้นและการใช้สารสนเทศเหล่านั้น ผลการวิจัยพบว่านอกจากการใช้แหล่งสารสนเทศในรูปแบบเดิมแล้ว คณาจารย์ได้ใช้เว็ลต์ไวด์เว็บ และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการได้มาซึ่งสารสนเทศที่ต้องการด้วย แสดงว่าคณาจารย์ได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศรูปแบบใหม่เพื่อช่วยในการทำวิจัย จากการวิจัยยัง พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของคณาจารย์นั้นเป็นปัจจัยที่คล้ายกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของคณาจารย์สาขาสังคมศาสตร์อื่นๆ นอกจากนั้นยังพบว่าการประเมินความต้องการสารสนเทศเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการสืบค้นสารสนเทศที่ควรเพิ่มเติมลงในโมเดลพฤติกรรมของเดวิด เอลลิส อีกด้วย

รีด และ แทนนอร์ (Reed; & Tanner, 2001: 299-233) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการสารสนเทศและบริการห้องสมุดของคณาจารย์สาขาศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อศึกษาการใช้บริการห้องสมุดของคณาจารย์สาขาศิลปกรรมศาสตร์ แหล่งสารสนเทศอื่นๆ ที่คณาจารย์ใช้รวมถึงแหล่งสารสนเทศที่แนะนำให้นักศึกษาเข้าถึง รูปแบบของสารสนเทศที่ใช้เพื่อการสอน และการประเมินคุณค่าของทรัพยากรห้องสมุดที่จัดให้บริการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามผลการวิจัยพบว่า คณาจารย์เข้าใช้ห้องสมุดทุกสัปดาห์ ร้อยละ 41.7 และเข้าใช้เป็นประจำทุกเดือน ร้อยละ 39.6 สืบค้นรายการสารสนเทศออนไลน์เป็นประจำทุกสัปดาห์ ร้อยละ 33.3 สืบค้นรายการสารสนเทศออนไลน์เป็นประจำทุกเดือนคิด ร้อยละ 31.3 คณาจารย์ไม่ได้สืบค้นสารสนเทศออนไลน์ ร้อยละ 43.3 ไม่ได้ใช้งานฐานข้อมูลวารสาร ร้อยละ 54.2 คณาจารย์ใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด ร้อยละ 35.4 บริการสารสนเทศด่วน ร้อยละ 66.7 และบริการหนังสือสำรอง ร้อยละ 45.8 และคณาจารย์ไม่เคยใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด ร้อยละ 43.8 ไม่เคยใช้บริการสารสนเทศด่วน (ร้อยละ 18.8) และไม่เคยใช้บริการหนังสือสำรอง ร้อยละ 41.7 แหล่งสารสนเทศที่ใช้บริการคือห้องสมุด TTU ร้อยละ 89.6 ห้องสมุดส่วนตัว ร้อยละ 81.3 จากเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 68.8 อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 64.6 และร้านหนังสือ ร้อยละ 43.8 นอกจากแหล่งเหล่านี้คณาจารย์ได้ใช้ทรัพยากรเฉพาะของภาควิชาด้วย ในส่วนของรูปแบบของสารสนเทศ คณาจารย์ระบุว่าสารสนเทศ

ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญต่อการทำงานวิจัยมาก คณาจารย์ใช้สารสนเทศภาษาฝรั่งเศสมากที่สุด ร้อยละ 43.8 ส่วนรูปแบบสารสนเทศ คณาจารย์สาขาต่าง ๆ คิดว่าหนังสือมีความสำคัญที่สุด การใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และดรรชนี คณาจารย์ใช้ WorldCat มากที่สุด ร้อยละ 43.8 รองลงมา คือ Periodical Abstract ร้อยละ 33.3 การจัดระดับการให้บริการอินเทอร์เน็ตคิดเป็นระดับทั่วไป ร้อยละ 50.0 และระดับวิชาการ ร้อยละ 41.8 ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อการทำวิจัยและการพัฒนาวิชาชีพ สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องมากที่สุด 3 สาขา คือ วรรณกรรม ร้อยละ 54.2 ประวัติศาสตร์ ร้อยละ 47.9 และปรัชญา ร้อยละ 43.8 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า คณาจารย์มีความเห็นว่าทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดทุกรูปแบบมีความสำคัญต่อการสอนและการทำวิจัย

ฟรานซิส (Francis. 2005: 67-72) ได้วิจัยเรื่องพฤติกรรม การสืบค้นสารสนเทศของ คณาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์ออกัสติน มหาวิทยาลัยเวสต์อินดีส์ เพื่อศึกษาการใช้ ทรัพยากรห้องสมุดเพื่อการสอนและการทำวิจัยและพฤติกรรม การสืบค้นสารสนเทศของคณาจารย์ สาขาสังคมศาสตร์ในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะทรัพยากรที่เป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามประกอบด้วยคำถามปลายปิด 19 ข้อ และคำถามปลายเปิด 1 ข้อ ส่งผ่านระบบเมลล์ของวิทยาลัยไปยังคณาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ 55 ท่าน เริ่มส่งแบบสอบถาม ในเดือนกุมภาพันธ์ 2003 ได้รับแบบสอบถามคืน ร้อยละ 47 ผลการวิจัยพบว่าแบบสอบถามที่ได้รับ คืน 54% เป็นของภาควิชาพฤติกรรมศาสตร์ ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 61 ดำรงตำแหน่งอาจารย์ คณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 85 ใช้วารสารในสาขาสังคมศาสตร์ ในการผลิตผลงาน วิชาการ คณาจารย์ ร้อยละ 34 ใช้เวลาอ่านบทความวารสารน้อยกว่า 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ คณาจารย์ ร้อยละ 54 ใช้ผู้ช่วยในการสืบค้นสารสนเทศ ในขณะที่คณาจารย์ ร้อยละ 34 สืบค้นสารสนเทศด้วย ตนเอง แหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่คณาจารย์ใช้เพื่อการสอนและการทำวิจัยมากที่สุด 3 อันดับ คือ ตำรา ร้อยละ 84.6 วารสารตามสาขาที่สอน ร้อยละ 53.8 และโมโนกราฟ ร้อยละ 42.3 ตามลำดับ วิธีการเพื่อได้รับสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อการสอนและการทำวิจัย 3 อันดับแรก คืออ่านวารสารฉบับ ปัจจุบัน ร้อยละ 88.5 สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ ร้อยละ 80.8 และการเข้าร่วมการประชุมหรือสัมมนา ร้อยละ 65.4 วิธีการใช้ Retrospective information คือการอ้างอิงท้ายบทความในวารสาร ร้อยละ 84.6 การอ้างอิงท้ายบทของหนังสือ ร้อยละ 80.8 สืบค้นจากดรรชนีหรือสาระสังเขป ร้อยละ 42.3 วิธีการเพื่อให้ได้บทความวารสารที่ต้องการ 3 อันดับแรกคือวารสารที่ห้องสมุดให้บริการ ร้อยละ 57.7 การบอกรับเป็นสมาชิกสิ่งพิมพ์ด้วยตนเอง ร้อยละ 34.6 ถ่ายสำเนาจากทรัพยากรห้องสมุด ร้อยละ 34.6 และทรัพยากรห้องสมุดรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 26.9 ในส่วนของการสืบค้น ฐานข้อมูลออนไลน์ในรอบ 6 เดือน คณาจารย์ใช้ฐานข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มากที่สุด 3 อันดับคือ EbscoHost ร้อยละ 50 Emerald ร้อยละ 19 OCLC FirstSerch และ Proquest ร้อยละ 15 เท่ากัน ถึงแม้การวิจัยครั้งนี้จะเป็นเพียงกรณีศึกษาที่วิทยาลัยเซนต์ออกัสติน มหาวิทยาลัยเวสต์อินดีส์ เพื่อศึกษาพฤติกรรม การสืบค้นสารสนเทศของนักสังคมศาสตร์ในประเทศกำลังพัฒนา การศึกษา ครั้งนี้ก็สามารถยืนยันลักษณะของพฤติกรรม การสืบค้นสารสนเทศที่พบจากงานวิจัยอื่นๆ ในเรื่อง เดียวกันนี้ได้ เช่น ความสำคัญของวรรณกรรมในวารสารที่ถือว่าเป็นแหล่งจำเป็นในการอ้างอิง

งานวิจัยในประเทศ

มุกดา มีลาภ (2531: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงเพื่อประกอบการสอนและงานเขียนทางวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาความต้องการเกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุดของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อประกอบการสอนและงานเขียนทางวิชาการ ตลอดจนศึกษาถึงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่มีต่อทรัพยากรห้องสมุดของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยศึกษาจากอาจารย์ จำนวน 574 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้ทรัพยากรห้องสมุด อาจารย์ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดมีจำนวนไม่แน่นอน และจะเข้าใช้ห้องสมุด เพื่อการเขียนตำรา และอาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญมากในการค้นคว้าเพื่อประกอบการสอนและงานเขียนทางวิชาการ ปริมาณการใช้ทรัพยากรห้องสมุด อาจารย์ใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใช้ทรัพยากร ห้องสมุดประเภทหนังสือทั่วไป ภาษาต่างประเทศมากที่สุดและใช้วัสดุไม่ดีพิมพ์น้อยที่สุด

รัตนาวดี เถกิงสุขวัฒนา (2532: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและการใช้ข้อสนเทศของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและการใช้ข้อสนเทศในด้านรูปแบบ เนื้อหาวิชา และภาษาตลอดจนแหล่งข้อสนเทศที่ใช้และปัญหาในการใช้ข้อสนเทศของคณาจารย์ ผลการวิจัย พบว่า ในด้านรูปแบบของสิ่งพิมพ์ คณาจารย์ใช้หนังสือตำรามากที่สุด รูปแบบสื่อโสตทัศนวัสดุทัศนียภาพมากที่สุด และรูปแบบที่ใช้กับคอมพิวเตอร์ ใช้รายงานพิมพ์จากคอมพิวเตอร์รูปแบบอื่น เนื้อหาวิชาที่ใช้มากที่สุด คือ สังคมศาสตร์ ส่วนภาษาของข้อสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ ความต้องการในด้านรูปแบบพบว่า รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่คณาจารย์ต้องการมาก คือ หนังสือตำรา ส่วนรูปแบบของสื่อโสตทัศนวัสดุ และรูปแบบที่ใช้กับคอมพิวเตอร์ มีความต้องการน้อยทุกรูปแบบ เนื้อหาวิชาที่ต้องการมากกว่าเนื้อหาวิชาอื่น ๆ คือ การศึกษา ภาษาของข้อสนเทศที่ต้องการมากคือ ภาษาไทย ปัญหาในการใช้ข้อสนเทศที่อาจารย์ประสบได้แก่ ความยุ่งยากในการใช้ข้อสนเทศที่อยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ ข้อสนเทศเฉพาะสาขาวิชามีน้อย และข้อสนเทศภาษาอังกฤษและภาษาไทยมีไม่เพียงพอ

กาญจนา สุคนธมณี (2533: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้เอกสาร เพื่อประโยชน์ทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะ ปัญหาการใช้ การเข้าถึงเอกสารและข้อมูล เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ตลอดจนความคิดเห็นที่มีต่อการใช้อาคารของห้องสมุด ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ โดยแจกแบบสอบถามไปยังอาจารย์ประจำคณะวิชาต่างๆ จำนวน 244 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ทุกคณะวิชาส่วนใหญ่ใช้อาคารห้องสมุด เพื่อการสอน และเพื่อผลิตผลงานประกอบการสอน เอกสารที่ใช้มากที่สุด คือ หนังสือทั่วไปภาษาไทยและหนังสือภาษาอังกฤษ หนังสืออ้างอิงภาษาอังกฤษ วารสารภาษาอังกฤษและภาษาไทย เอกสารที่มีระดับการใช้เฉลี่ย สัปดาห์ละ 2 ครั้ง คือ หนังสือทั่วไปภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รวมทั้งสารสังเขปและบทคัดย่อ

ความต้องการในการใช้หนังสือส่วนใหญ่ต้องการให้จัดหาเพิ่มอีกเกี่ยวกับเอกสารที่ห้องสมุดไม่มี สำหรับผลการวิเคราะห์การใช้เอกสารของห้องสมุดเพื่อประโยชน์ในทางวิชาการนั้น เพื่อผลิตผลงานทางวิชาการประเภทเอกสารประกอบการสอน อาจารย์เกือบทั้งหมดมีปัญหาการใช้เอกสารของห้องสมุดในระดับน้อย และมีปัญหาในระดับน้อยที่สุดคือ การใช้เอกสารประเภทหนังสือทั่วไปในประเด็นที่ไม่ทราบวิธีการค้นหาเนื้อหาหนังสือที่ต้องการ

ลำพิ่ง พวงบางโพ (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการและการใช้สารนิเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาวัตถุประสงค์ ในการใช้สารนิเทศ ความต้องการสารนิเทศ วิธีการแสวงหาสารนิเทศและปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ แหล่งสารนิเทศที่ใช้ การใช้และความต้องการบริการสารนิเทศ และปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศของอาจารย์ และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน 9 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศเพื่อการเรียนการสอน นักศึกษาใช้สารนิเทศเพื่อการทำรายงาน ด้านความต้องการสารนิเทศแต่ละเนื้อหาวิชาทั้งอาจารย์และนักศึกษา ต้องการรูปแบบตำราวิชาการที่เป็นภาษาไทยในระดับค่อนข้างมาก ด้านปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศที่พบคือ ไม่มีสารนิเทศที่ต้องการเพราะมีผู้ยืมหรือหายไป สำหรับการใช้บริการสารนิเทศ อาจารย์ทุกคนใช้บริการยืม-คืน ส่วนนักศึกษาใช้บริการอ่านในห้องสมุด อาจารย์ใช้วิธีการค้นจากบัตรรายการ และทรัพยากรส่วนตัวในระดับค่อนข้างมาก ในขณะที่นักศึกษาใช้วิธีการค้นจากบัตรรายการ การยืมหนังสือเอกสารจากชั้นโดยไม่ได้ใช้บัตรรายการ และบัตรรูดรชนีวารสารในระดับค่อนข้างมาก ปัญหาที่พบในการแสวงหาสารนิเทศของทั้งอาจารย์ และนักศึกษาส่วนใหญ่ คือ ไม่มีสารนิเทศที่ต้องการเพราะมีผู้ยืมหรือหายไป สำหรับแหล่งสารนิเทศ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรส่วนตัว ส่วนนักศึกษาเลือกใช้แหล่งที่มีสารนิเทศมากเป็นหลัก และใช้ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยในระดับค่อนข้างมาก ปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศของอาจารย์ และนักศึกษาพบว่าสารนิเทศในสาขาที่ต้องการมีไม่เพียงพอ เก่าและล้าสมัย

ระเบียบ สุภวี (2538) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการและการใช้สารนิเทศของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ของการใช้สารนิเทศ ศึกษาความต้องการและการใช้สารนิเทศด้านสาขาวิชา รูปแบบ ลักษณะ ภาษาและความทันสมัย โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ด้านการสอน และผลงานทางวิชาการ การพัฒนา/ประดิษฐ์ และบริการทางวิชาการ ตลอดจนศึกษาความแตกต่างเฉพาะบุคคลกับความต้องการและการใช้สารนิเทศแหล่งและปัญหาการใช้สารนิเทศของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า คณาจารย์ใช้สารนิเทศเพื่อการสอนมากที่สุดและใช้เป็นวัตถุประสงค์แรก ระดับรองคือ เพื่อผลิตผลงานทางวิชาการ ในด้านรูปแบบสารนิเทศที่ใช้มากที่สุดของสิ่งพิมพ์คือหนังสือ ตำรา และสิ่งไม่ตีพิมพ์คือวีดิทัศน์ ส่วนฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ใช้ฐานข้อมูลสำเร็จรูป CD-ROM มากที่สุดใน ด้านความทันสมัยของสารนิเทศอาจารย์ใช้มากที่สุดคือ ปีใหม่ล่าสุด โดยอาจารย์ใช้สารนิเทศที่มีอายุย้อนหลังไป 1-5 ปี เพื่อการสอนมากที่สุด รองลงมาคือ การผลิตผลงานทางวิชาการ ส่วนปัญหาการใช้สารนิเทศที่คณาจารย์ประสบในระดับมาก

คือ ห้องสมุดไม่มีบริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ และสารนิเทศบางประเภทห้องสมุดไม่ให้ยืมออก

อัมพร อัฐชิตมาศ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการใช้บริการสารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ ในด้าน วัตถุประสงค์ในการใช้บริการ ประเภทบริการ วิธีการและปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศ ตลอดจนเปรียบเทียบประเภทของบริการสารนิเทศ วิธีการใช้ และปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ที่สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 340 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีความต้องการใช้บริการเผยแพร่สารนิเทศเลือกสรรและบริการข่าวสารทันสมัย ในระดับมาก รวมทั้งอาจารย์ต้องการใช้วิธีการติดต่อด้วยตัวเอง และการติดต่อทางโทรศัพท์ ในระดับมาก ส่วนปัญหาที่อาจารย์ประสบ พบว่า อาจารย์ประสบปัญหาด้านสถานที่ ด้านบุคลากร และด้านทรัพยากรสารนิเทศในระดับปานกลาง ส่วนด้านลักษณะของการให้บริการประสบปัญหาน้อย การเปรียบเทียบความต้องการใช้บริการสารนิเทศของอาจารย์ โดยจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ ภาควิชา/สาขาวิชาที่สังกัด และวัตถุประสงค์ในการใช้บริการ พบว่าอาจารย์มีความต้องการใช้บริการสารนิเทศบางประเภทแตกต่างกัน

นันทิยา จรุงแสง (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดเพื่องานวิจัยและงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตบางเขน มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการใช้ และปัญหาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดเพื่องานวิจัย และงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์ โดยการแจกแบบสอบถามไปยังคณาจารย์ที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย จำนวน 260 คน ผลการวิจัยพบว่า คณาจารย์เข้ามาใช้ห้องสมุดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตเอกสารประกอบการสอนมากที่สุด และงานเขียนหนังสือตำรารองลงมา ประชากรส่วนใหญ่ใช้วิธีสอบถามบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดแทนการใช้เครื่องมือช่วยค้น ซึ่งได้แก่ บัตรรายการและหน้าจอ OPAC ด้านเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศแหล่งทรัพยากรสารสนเทศประเภทสถาบัน ความทันสมัย และภาษาของทรัพยากร ประสบปัญหาในระดับมาก การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการใช้และปัญหาในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดพบว่า ประชากรเพศชาย และประชากรเพศหญิง ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตำแหน่งทางวิชาการพบว่า ประชากรที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์ มีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศมากที่สุด แต่ประสบปัญหาน้อยที่สุด สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการใช้โดยรวม พบว่า ประชากรในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ประสบปัญหาในการใช้น้อยที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของปัญหา พบว่า ปัญหาด้านรูปแบบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า สาขาวิชามนุษยศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีปัญหา มากที่สุด และสาขาวิชาสังคมศาสตร์มีปัญหาน้อยที่สุด ปัญหาด้านเนื้อหาทรัพยากร พบว่า สาขาสังคมศาสตร์มีปัญหามากที่สุด และสาขาวิทยาศาสตร์น้อยที่สุด ปัญหาด้านความทันสมัยของทรัพยากร พบว่า สาขาวิทยาศาสตร์มีปัญหามากที่สุดและสาขาสังคมศาสตร์มีปัญหาน้อยที่สุด สำหรับปัญหาด้านภาษา พบว่า สาขามนุษยศาสตร์มีปัญหาด้านภาษามากที่สุด และสาขาสังคมศาสตร์น้อยที่สุด

ศิริพร เรืองสินชัยวานิช (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของ อาจารย์และนักศึกษาในห้องสมุดคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาในด้านวัตถุประสงค์การใช้ ลักษณะการใช้ ปริมาณการใช้ และความทันสมัยที่ใช้ และศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์และ นักศึกษาที่มีต่อทรัพยากรสารสนเทศในด้านปริมาณ และความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ จำนวน 38 คน และนักศึกษา จำนวน 228 คน ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ใช้ทรัพยากรสารสนเทศเพื่อเตรียมการสอน โดยใช้หนังสือตำรา มากที่สุด (ร้อยละ 100.0) รองลงมาคือสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 73.33) และวีดิทัศน์ (ร้อยละ 63.64) ส่วน วัตถุประสงค์เพื่อการผลิตผลงานวิชาการ พบว่า อาจารย์ใช้หนังสือตำรามากที่สุด (ร้อยละ 70.00) และซีดีรอม (ร้อยละ 63.64) ลักษณะการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ในห้องสมุด พบว่า อาจารย์ใช้ หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 95.00) วิทยานิพนธ์ภาษาไทย (ร้อยละ 88.00) วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 86.46) รายงานการวิจัยภาษาไทย (ร้อยละ 85.71) และจุลสาร (ร้อยละ 89.29) ส่วน ทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ยืมออก พบว่า อาจารย์ใช้ตำราภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 96.67) และตำรา ภาษาไทย (ร้อยละ 90.00) ด้านปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า อาจารย์และนักศึกษา ใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในระดับปานกลาง ส่วนสื่อไม่ตีพิมพ์ใช้ในระดับน้อย ด้านความ ทันสมัยของทรัพยากร อาจารย์และนักศึกษาเห็นว่าทรัพยากรสารสนเทศทุกประเภทมีความทันสมัย ในระดับปานกลาง และผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษามี ต่อความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พัชร พิพิษฐกุล (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้บริการและความต้องการบริการ สารสนเทศห้องสมุดของอาจารย์และนักศึกษาศาสนาการบิณฑลเรือน ในด้านการใช้บริการ สารสนเทศ ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ปัญหา และความต้องการบริการสารสนเทศ ห้องสมุด ตลอดจนการเปรียบเทียบการใช้บริการ ปัญหา และความต้องการบริการสารสนเทศ ห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์ และนักศึกษา จำนวน 325 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ สถาบันการบิณฑลเรือนมีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง ทรัพยากร ที่มีปริมาณการใช้มากได้แก่หนังสือตำราวิชาการ หนังสือเทคนิค-คู่มือการบิณฑล เอกสารสิ่งพิมพ์ เกี่ยวกับมาตรฐานการบิณฑลเรือนระหว่างประเทศ แผนพื้บด้านการบิณฑล วารสารวิชาการ ภาษาอังกฤษและภาษาไทยในสาขาวิชาที่สอน ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศห้องสมุดโดยรวม ในระดับปานกลาง ปัญหาที่พบในระดับมากคือ จำนวนหนังสือวิชาการภาษาไทยและวารสาร วิชาการภาษาอังกฤษมีน้อย ด้านความต้องการบริการสารสนเทศห้องสมุด พบว่า อาจารย์ต้องการ มากที่สุด คือ ต้องการให้ห้องสมุดขยายความร่วมมือบริการยืมระหว่างห้องสมุดเฉพาะด้านการบิณฑล ในประเทศเพิ่มเติม และต้องการให้ห้องสมุดขยายความร่วมมือบริการยืมระหว่างห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษาในประเทศ เป็นต้น และด้านการเปรียบเทียบปริมาณการใช้ ปัญหา และ ความ ต้องการบริการสารสนเทศห้องสมุดของอาจารย์ พบว่า อาจารย์ที่สังกัดกองวิชาการต่างกัมีปริมาณ การใช้ ปัญหาและความต้องการบริการสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในต่างประเทศและงานวิจัยในประเทศ ที่ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของคณาจารย์ในสถาบันต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

การศึกษางานวิจัยในต่างประเทศสรุปได้ว่า เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดของคณาจากสถาบันต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเกี่ยวกับการมาใช้สารสนเทศจากห้องสมุดของอาจารย์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ซึ่งผลการวิจัยพบว่า คณาจารย์เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อนำมาพัฒนางานเขียนในด้านต่าง ๆ นอกจากนั้นคณาจารย์เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ ที่ทันสมัย และทรัพยากรที่คณาจารย์ใช้มากที่สุด คือ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสารวิชาการ หนังสือ เป็นต้น

การศึกษางานวิจัยภายในประเทศสรุปได้ว่า การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของคณาจารย์ ความต้องการ วัตถุประสงค์ รูปแบบการใช้บริการ และปัญหาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่คณาจารย์ในหน่วยงานที่ห้องสมุดสังกัดอยู่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการวิจัย พบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่เข้ามามีห้องสมุดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการสอนมากที่สุด รองลงมาคือผลิตผลงานวิชาการ รูปแบบทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือตำรา สิ่งไม่ตีพิมพ์ ได้แก่ วิดีทัศน์ ฐานข้อมูล และปัญหาการใช้สารสนเทศที่พบ คือปัญหาด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ทรัพยากรสารสนเทศ มีไม่เพียงพอและผู้ใช้ไม่ทราบวิธีการค้นหาสารสนเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. จัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ประจำที่ปฏิบัติงานสังกัดในสาขาวิชาต่างๆ ทั้ง 12 สาขาวิชา ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 317 คน ได้แก่ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรในข้อที่ 1 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตามตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970: 607) ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย จำนวน 175 คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 200 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มสาขาวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	
ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์			
-สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	54	34	63%
-สาขาวิชาศิลปศาสตร์	25	16	64%
รวม	79	50	
สังคมศาสตร์			
-สาขาวิชานิติศาสตร์	22	14	64%
-สาขาวิชาวิทยาการจัดการ	46	29	63%
-สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	24	15	63%
-สาขาวิชานิติศาสตร์	34	21	62%
-สาขาวิชารัฐศาสตร์	15	10	67%
รวม	141	89	
วิทยาศาสตร์			
-สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	20	13	65%
-สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์	13	8	62%
-สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์	22	14	64%
-สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	29	18	62%
-สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	13	8	62%
รวม	97	61	
รวมทั้งสิ้น	317	200	63%

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศของอาจารย์

2. นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาวิเคราะห์ เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดให้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้บริการสารสนเทศ และปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้บริการสารสนเทศ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดให้

ตอนที่ 2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการบริการสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้อาจารย์แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อแก้ไขเบื้องต้น

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้องชัดเจนของข้อคำถาม และความสมบูรณ์ของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

5.1 นางสาวกาญจนา ใจกว้าง ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

5.2 นางสาวอัมพร อุรัชตมาศ ตำแหน่งบรรณารักษ์ หัวหน้าหน่วยสนเทศการศึกษาทางไกล

5.3 นางสาวจุฑารัตน์ นกแก้ว ตำแหน่งบรรณารักษ์ หัวหน้าหน่วยบริการสื่อสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านเป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสม และความสมบูรณ์ของเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อ 2 ให้เพิ่มสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นตำแหน่งทางวิชาการ และในข้อ 3 ให้ปรับแก้ไขชื่อสาขาวิชาที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องคือ จากสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ เปลี่ยนเป็น สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ แบบสอบถาม ตอนที่ 2.2 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ในส่วนของสื่อสิ่งพิมพ์ให้รวมหนังสือพิมพ์

จุลสาร กฤตภาค ไว้ด้วย นอกจากนั้นผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำแก้ไขการใช้ภาษาในข้อคำถามให้ชัดเจน และเหมาะสมยิ่งขึ้น

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอประธานและกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ กับอาจารย์ประจำสาขาวิชา ต่างๆ ทั้ง 12 สาขา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ท่าน แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2532: 107-109) ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทางด้านสังคมศาสตร์ SPSS/PC+ (The Statistical Package for the Social Science /Personal Computer) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .896

9. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปแจกกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ จากอธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในการแจกแบบสอบถามให้กับอาจารย์
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมคืนด้วยตัวเอง จากอาจารย์ที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง 200 คน ระหว่างเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม 2548 ซึ่งได้แบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 196 ฉบับ โดยเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 194 ฉบับ
2. แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ โดยจำแนกตาม เพศ ตำแหน่งทางวิชาการ สาขาวิชาที่สังกัด และประเภทผลงาน ที่ผลิต หรือรูปแบบงานเขียนทางวิชาการ
3. แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพการใช้บริการสารสนเทศ และปริมาณการใช้ทรัพยากร สารสนเทศ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 2.1 สภาพการใช้บริการสารสนเทศ นำมาแจกแจง ความถี่และหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2.2 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ และตอนที่ 3 ความ ต้องการบริการสารสนเทศเพื่อการผลิตผลงานวิชาการเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดคะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

ตอบมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
ตอบมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
ตอบปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
ตอบน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
ตอบน้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

3. นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ คำนวณจากน้ำหนักคะแนนของคำตอบแต่ละข้อว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับใด หลังจากนั้นจึงแปลผลจากค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ ตามเกณฑ์ประเมินค่าดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538: 8-11)

4.50-5.00	หมายถึง	มีปริมาณ/ความต้องการใช้มากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	มีปริมาณ/ความต้องการใช้มาก
2.50-3.49	หมายถึง	มีปริมาณ/ความต้องการใช้ปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	มีปริมาณ/ความต้องการใช้น้อย
1.00-1.49	หมายถึง	มีปริมาณ/ความต้องการใช้น้อยที่สุด

4. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการบริการสารสนเทศของสำนักบรรณสารสนเทศ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด นำมาแจกแจงความถี่

5. เปรียบเทียบปริมาณการใช้ทรัพยากรและบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา โดยใช้สถิติ F-test

6. เปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา โดยใช้สถิติ F-test

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

7.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

7.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

7.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

7.4 สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชาที่อาจารย์สังกัด โดยใช้สถิติ F-test

ในการคำนวณและหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ตลอดจนการเปรียบเทียบความแตกต่าง ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (The Statistical Package for the Social Science /Personal Computer)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของผลบวกของคะแนน (Mean of square)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
F	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่มากกว่าสองกลุ่ม
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายตามลำดับดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
2. สภาพการใช้บริการสารสนเทศและปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
 - 2.1 สภาพการใช้บริการสารสนเทศ
 - 2.2 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
3. ความต้องการบริการสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตาราง 2-4

ตาราง 2 ค่าร้อยละของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ กลุ่มสาขาวิชา	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์						
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	16	8.2	17	8.8	33	17.0
สาขาวิชาศิลปศาสตร์	1	0.5	13	6.7	14	7.2
รวม	17	8.7	30	15.5	47	24.2
กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์						
สาขาวิชานิติศาสตร์	4	2.1	9	4.6	13	6.7
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ	13	6.7	15	7.7	28	14.4
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	7	3.6	8	4.1	15	7.7
สาขาวิชานิติศาสตร์	16	8.2	4	2.1	20	10.3
สาขาวิชารัฐศาสตร์	7	3.6	3	1.5	10	5.2
รวม	47	24.2	39	18.5	86	44.3
กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์						
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	5	2.6	8	4.1	13	6.7
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์	-	-	8	4.1	8	4.1
สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์	6	3.1	8	4.1	14	7.2
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	11	5.7	7	3.6	18	9.3
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1	0.5	7	3.6	8	4.1
รวม	23	11.9	38	19.5	61	31.4
รวมทั้งสิ้น	87	44.8	107	55.2	194	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 194 คน เป็นเพศชาย 87 คน (ร้อยละ 44.8) เพศหญิง 107 คน (ร้อยละ 55.2)

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ จำนวน 47 คน (ร้อยละ 24.2) เป็นเพศชาย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 8.7) เพศหญิง จำนวน 30 คน (ร้อยละ 15.5) กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 86 คน (ร้อยละ 44.3) เป็นเพศชาย จำนวน 47 คน (ร้อยละ 24.2) เพศหญิง จำนวน 39 คน (ร้อยละ 18.5) และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 61 คน (ร้อยละ 31.4) เป็นเพศชาย จำนวน 23 คน (ร้อยละ 11.9) เพศหญิง จำนวน 38 คน (ร้อยละ 19.5)

ตาราง 3 ค่าร้อยละของอาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ

ตำแหน่งทางวิชาการ กลุ่มสาขาวิชา	อาจารย์		ผู้ช่วยศาสตราจารย์		รองศาสตราจารย์		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาศาสตร์และ ศิลปศาสตร์								
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	2	1.0	5	2.6	26	13.4	33	17.0
สาขาวิชาศิลปศาสตร์	2	1.0	-	-	12	6.2	14	7.2
รวม	4	2.0	5	2.6	38	19.6	47	24.2
สังคมศาสตร์								
สาขาวิชานิติศาสตร์	7	3.6	3	1.5	3	1.5	13	6.7
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ	2	1.0	11	5.7	15	7.7	28	14.4
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	1	0.5	6	3.1	8	4.1	15	7.7
สาขาวิชารัฐศาสตร์	-	-	3	1.5	7	3.6	10	5.2
สาขาวิชานิติศาสตร์	5	2.6	2	1.0	13	6.7	20	10.3
รวม	15	7.7	25	12.8	46	23.6	86	34.3
วิทยาศาสตร์								
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	2	1.0	4	2.1	7	3.6	13	6.7
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์	-	-	1	0.5	7	3.6	8	4.1
สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์	1	0.5	2	1.0	11	5.7	14	7.2
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร และสหกรณ์	4	2.1	5	2.6	9	4.6	18	9.3
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	-	-	2	1.0	6	3.1	8	4.1
รวม	7	3.6	14	7.2	40	20.6	61	31.4
รวมทั้งสิ้น	26	13.4	44	22.7	124	63.9	194	100.0

จากตาราง 3 แสดงว่า อาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งทางวิชาการ เป็นรองศาสตราจารย์มากที่สุด จำนวน 124 คน (ร้อยละ 63.9) รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 44 คน (ร้อยละ 22.7) และตำแหน่งอาจารย์ จำนวน 26 คน (ร้อยละ 13.4) เมื่อพิจารณาแยกตามสาขาวิชา พบว่า อาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์มากที่สุด จำนวน 26 คน (ร้อยละ 13.4) รองลงมาคือ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 7.7) และสาขาวิชานิติศาสตร์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 6.7)

ตาราง 4 ค่าร้อยละของประเภทผลงาน/รูปแบบงานเขียนทางวิชาการ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

N=194*

ประเภทผลงาน กลุ่มสาขาวิชา	บทความ		เอกสารการสอน ชุดวิชา ป.ตรี		ประมวลสาระ ชุดวิชา ป.โท		ผลงานวิจัย		อื่น ๆ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาศาสตร์ และศิลปศาสตร์	40	20.6	42	21.6	39	20.1	30	15.5	2	1.0
สังคมศาสตร์	74	38.1	84	43.3	47	24.2	51	26.3	7	3.6
วิทยาศาสตร์	45	23.2	58	29.9	32	16.5	44	22.7	3	1.5
รวม	159	82.0	184	94.8	118	60.8	125	64.4	12	6.2

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 4 แสดงว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ผลิตผลงานประเภท เอกสารการสอน (ระดับปริญญาตรี) มากที่สุด จำนวน 184 คน (ร้อยละ 94.8) รองลงมา คือ บทความทางวิชาการ จำนวน 159 คน (ร้อยละ 82.0)

เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ผลิตเอกสารการสอนชุดวิชา (ระดับปริญญาตรี) มากที่สุด จำนวน 84 คน (ร้อยละ 43.3) บทความทางวิชาการ จำนวน 74 คน (ร้อยละ 38.1) รองลงมา คือ อาจารย์กลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์ ผลิตเอกสารการสอน (ระดับปริญญาตรี) จำนวน 58 คน (ร้อยละ 29.9) บทความทางวิชาการ จำนวน 45 คน (ร้อยละ 23.2) และน้อยที่สุด คือ อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ผลิตเอกสารการสอน (ระดับปริญญาตรี) จำนวน 42 คน (ร้อยละ 21.8) บทความทางวิชาการ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 20.6)

2. สภาพการให้บริการสารสนเทศและปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

2.1 สภาพการให้บริการสารสนเทศ

ตาราง 5 ค่าร้อยละของความคิดเห็นในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

ความคิดเห็นในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ประจำทุกวันที่ห้องสมุดเปิดบริการ	1	0.5
ใช้มากกว่า 1 ครั้งใน 1 สัปดาห์	61	31.4
ใช้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	42	21.6
ใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง	71	36.6
อื่น ๆ (ใช้ไม่แน่นอน)	19	9.8
รวม	194	100

จากตาราง 5 แสดงว่า อาจารย์เข้าใช้ทรัพยากรสารสนเทศ มากที่สุดคือ ใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง จำนวน 71 คน (ร้อยละ 36.6) รองลงมาคือ ใช้มากกว่า 1 ครั้ง ใน 1 สัปดาห์ จำนวน 61 คน (ร้อยละ 31.4) และน้อยที่สุดคือ ใช้ประจำทุกวันที่ห้องสมุดเปิดบริการ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.5)

ตาราง 6 ค่าร้อยละของวันและเวลาที่มาใช้บริการ

วันและเวลาที่มาใช้บริการ	จำนวน N = 194*	ร้อยละ
วันจันทร์-วันศุกร์ (08.00-12.00 น.)	152	78.8
วันจันทร์-วันศุกร์ (12.00-16.00 น.)	169	87.6
วันเสาร์ (09.30-12.00 น.)	9	4.7
วันเสาร์ (12.00-17.30 น.)	2	1.0

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 6 แสดงว่า อาจารย์มาใช้บริการจากสำนักบรรณสารสนเทศ มากที่สุดคือ วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 12.00-16.00 น. จำนวน 169 คน (ร้อยละ 87.6) รองลงมาคือ วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 08.00-12.00 น. จำนวน 152 คน (ร้อยละ 78.8) และใช้บริการน้อยที่สุดคือ วันเสาร์ เวลา 12.00-17.30 น. จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.0)

ตาราง 7 ค่าร้อยละของวิธีการใช้บริการสารสนเทศ

วิธีการใช้บริการสารสนเทศ	จำนวน N = 194*	ร้อยละ
มาได้ด้วยตัวเอง	193	99.5
ใช้การบันทึกข้อความ	4	2.1
ใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์	11	5.7
ใช้โทรศัพท์	80	41.2
ใช้โทรสาร	0	0.0

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 7 แสดงว่า อาจารย์ใช้วิธีการบริการสารสนเทศ มากที่สุด คือ มาได้ด้วยตัวเอง จำนวน 193 คน (ร้อยละ 99.5) รองลงมาคือ ใช้โทรศัพท์ จำนวน 80 คน (ร้อยละ 41.2) ส่วนวิธีการที่อาจารย์ใช้บริการน้อยที่สุด คือ ใช้การบันทึกข้อความ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2.1)

ตาราง 8 ค่าร้อยละของวิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ

วิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ	จำนวน N = 194*	ร้อยละ
ค้นจากคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด	159	82.4
ค้นจากเครื่องคอมพิวเตอร์ภายในหน่วยงาน	73	37.8
ค้นจากชั้นเก็บหนังสือ /วารสาร/ ด้วยตัวเอง	151	78.2
ขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ / เจ้าหน้าที่ห้องสมุด	103	53.4
ค้นจากคอมพิวเตอร์ภายนอกมหาวิทยาลัย	20	10.4

*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 8 แสดงว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ จากคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด มากที่สุด จำนวน 159 คน (ร้อยละ 82.4) รองลงมาคือ ค้นจากชั้นเก็บหนังสือ/วารสาร/ ด้วยตัวเอง จำนวน 151 คน (ร้อยละ 78.2) และ น้อยที่สุดคือ ค้นจากเครื่องคอมพิวเตอร์ภายนอกหน่วยงาน จำนวน 20 คน (ร้อยละ 10.4)

ตาราง 9 ค่าร้อยละของทรัพยากรสารสนเทศที่อาจารย์ยืมระหว่างห้องสมุด

ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด	จำนวน N = 194*	ร้อยละ
ตำราภาษาไทย	106	65.4
ตำราภาษาอังกฤษ	106	65.4
วิทยานิพนธ์	53	32.7
รายงานการวิจัย	92	56.8
วารสารภาษาไทย	40	24.7
วารสารภาษาอังกฤษ	64	39.5
อื่น ๆ (เอกสารการสัมมนา, เทป, ซีดี)	8	4.9

* ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง 9 แสดงว่า อาจารย์ใช้บริการยืมทรัพยากรสารสนเทศระหว่างห้องสมุดมากที่สุด คือ ตำราภาษาไทยและตำราภาษาอังกฤษ โดยมีสัดส่วนเท่ากัน คือ จำนวน 106 คน (ร้อยละ 65.4) รองลงมาคือ รายงานการวิจัย จำนวน 92 คน (ร้อยละ 56.8) วารสารภาษาอังกฤษ จำนวน 64 คน (ร้อยละ 39.5)

2.2 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ปรากฏผลดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยของการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
สื่อสิ่งพิมพ์			
1. หนังสือตำราภาษาไทย	4.13	0.91	มาก
2. หนังสือตำราภาษาต่างประเทศ	4.11	0.76	มาก
3. หนังสืออ้างอิงภาษาไทย	3.03	0.90	ปานกลาง
4. หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ	3.15	1.03	ปานกลาง
5. วารสารวิชาการภาษาไทย	3.61	0.97	มาก
6. วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ	3.72	0.91	มาก
7. วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์	2.85	0.88	ปานกลาง
8. เอกสารการวิจัยต่างๆ	3.01	0.79	ปานกลาง
9. รายงานการประชุมทางวิชาการ	2.61	0.85	ปานกลาง
10 สิ่งพิมพ์รัฐบาล/สถิติ/รายงานประจำปี	2.43	1.05	น้อย
รวม	3.26	0.56	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
สื่อโสตทัศน			
1. วิดีทัศน์	1.77	0.88	น้อย
2. เทปเสียงทางด้านภาษา	1.45	0.70	น้อยที่สุด
3. เทปเสียงทางด้านคำบรรยาย	1.35	0.65	น้อยที่สุด
4. เทปเสียงทางด้านคำสอน	1.33	0.66	น้อยที่สุด
5. เทปเสียงประกอบชุดวิชาที่ผลิตโดย มสธ.	1.38	0.71	น้อยที่สุด
รวม	1.45	0.63	น้อยที่สุด
สื่ออิเล็กทรอนิกส์			
1. ฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ.	2.62	0.92	ปานกลาง
2. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย: ฐานข้อมูลบรรณานุกรมพร้อมสาระสังเขป วิทยานิพนธ์ของไทย	2.76	0.99	ปานกลาง
3. ฐานข้อมูล Grolier Online: ฐานข้อมูลสารานุกรมออนไลน์ที่ให้ สารสนเทศพื้นฐานทั่วไปและความหมายของคำศัพท์ หลายสาขาวิชา	2.40	0.92	น้อย
4. ฐานข้อมูล Family & Society Studies	1.72	0.85	น้อย
5. ฐานข้อมูล IFD NewscipOnline: ฐานข้อมูลที่รวบรวมข้อมูลข่าว บทสัมภาษณ์ รายงานต่างๆ จากหนังสือพิมพ์ภาษาไทย	2.02	0.91	น้อย
6. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book): ข้อมูลรายการทางบรรณานุกรมและ เอกสารฉบับเต็มของหนังสือสาขาวิชาต่างๆ	2.36	1.07	น้อย
7. ฐานข้อมูลโครงการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ThaiLis) ได้แก่			
7.1 ScienceDirect ระบบสืบค้นบทความวารสาร สาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์	1.70	1.01	น้อย
7.2 ACM Portal: ฐานข้อมูลทางด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และ สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อมูลบรรณานุกรม สาระสังเขป	1.59	0.84	น้อย
7.3 LexisNexis: ฐานข้อมูลด้านกฎหมาย ธุรกิจ การเงิน การวิจัย การตลาด การแพทย์ และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	1.67	0.90	น้อย
7.4 HW Wilson: ฐานข้อมูลบทความวารสารของบริษัท H.W. Wilson Company ครอบคลุมสารสนเทศทุกสาขาวิชา	1.97	0.92	น้อย
7.5 ISI Web of Science: ฐานข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขป ประกอบด้วย ฐานข้อมูลย่อยด้าน Science Citation, Social Science citation และ Arts & Humanities Citation จากวารสาร	1.79	0.86	น้อย
7.6 ProQuest Digital Dissertation: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วโลก	2.12	1.11	น้อย
รวม	2.06	0.65	น้อย
รวมทั้งสิ้น	2.39	0.49	น้อย

จากตาราง 10 แสดงว่า อาจารย์ใช้ทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวม ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$)

เมื่อพิจารณาทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท พบว่า อาจารย์ใช้ทรัพยากรแต่ละประเภทปรากฏผล ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์ อาจารย์ใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์ใช้ในระดับมากคือ หนังสือตำราภาษาไทย หนังสือตำราภาษาต่างประเทศ วารสารวิชาการภาษาไทย และวารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 4.13$ $\bar{X} = 4.11$ $\bar{X} = 3.61$ และ $\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ ทรัพยากรสารสนเทศอาจารย์ใช้ในระดับน้อย คือ สิ่งพิมพ์รัฐบาล/สถิติ/รายงานประจำปี ($\bar{X} = 2.43$) ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ใช้ในระดับปานกลาง

สื่อโสตทัศน์ อาจารย์ใช้โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.45$) ยกเว้น วีดิทัศน์ ใช้ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.77$)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาจารย์ใช้โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ. และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย ใช้ในระดับปานกลาง ส่วนฐานข้อมูลอื่น ๆ ใช้ในระดับน้อย

ตาราง 11 เปรียบเทียบการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
สื่อสิ่งพิมพ์					
1. หนังสือตำราภาษาไทย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.038	1.52	1.81
	ภายในกลุ่ม	191	159.48	.84	
	รวม	193	162.52		
2. หนังสือตำราภาษาต่างประเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.95	.98	1.68
	ภายในกลุ่ม	191	111.55	.58	
	รวม	193	113.50		
3. หนังสืออ้างอิงภาษาไทย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.213	1.61	1.97
	ภายในกลุ่ม	191	155.65	.81	
	รวม	193	156.87		
4. หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.34	1.67	1.58
	ภายในกลุ่ม	191	202.17	1.05	
	รวม	193	205.36		
5. วารสารวิชาการภาษาไทย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.95	1.48	1.56
	ภายในกลุ่ม	191	181.27	.95	
	รวม	193	184.22		

ตาราง 11 (ต่อ)

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
6. วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.46	2.23	2.72
	ภายในกลุ่ม	191	156.50	.82	
	รวม	193	160.96		
7. วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	12.82	6.41	8.76**
	ภายในกลุ่ม	191	139.83	.73	
	รวม	193	152.66		
8. เอกสารการวิจัยต่างๆ	ระหว่างกลุ่ม	2	6.44	3.22	5.28**
	ภายในกลุ่ม	191	116.55	.61	
	รวม	193	122.99		
9. รายงานการประชุมทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.50	1.75	2.41
	ภายในกลุ่ม	191	138.50	.72	
	รวม	193	142.00		
10 สิ่งพิมพ์รัฐบาล/สถิติ/รายงานประจำปี	ระหว่างกลุ่ม	2	1.54	.77	0.69
	ภายในกลุ่ม	191	213.94	1.12	
	รวม	193	215.19		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.76	.88	2.86
	ภายในกลุ่ม	191	58.83	.30	
	รวม	193	60.59		
สื่อโสตทัศน					
1. วิดิทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	2	4.28	2.14	2.77
	ภายในกลุ่ม	191	147.73	.77	
	รวม	193	152.02		
2. เทปเสียงทางด้านภาษา	ระหว่างกลุ่ม	2	8.96	4.48	9.83**
	ภายในกลุ่ม	191	87.02	.45	
	รวม	193	95.98		
3. เทปเสียงทางด้านคำบรรยาย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.55	1.77	4.23**
	ภายในกลุ่ม	191	80.30	.42	
	รวม	193	83.86		
4. เทปเสียงทางด้านคำสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.39	1.19	2.77
	ภายในกลุ่ม	191	82.49	.43	
	รวม	193	84.88		

ตาราง 11 (ต่อ)

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
5. เทปเสียงประกอบชุดวิชาที่ผลิตโดย มสธ.	ระหว่างกลุ่ม	2	4.18	2.09	4.27**
	ภายในกลุ่ม	191	93.58	.49	
	รวม	193	97.77		
	ระหว่างกลุ่ม	2	4.39	2.19	5.76**
รวม	ภายในกลุ่ม	191	72.76	.38	
	รวม	193	77.15		
สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1. ฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ.	ระหว่างกลุ่ม	2	14.39	7.19	9.20**
	ภายในกลุ่ม	191	149.38	.78	
	รวม	193	163.77		
2. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย: ฐานข้อมูลบรรณานุกรม พร้อมสาระสังเขป วิทยานิพนธ์ของไทย ทั้งในระดับ ปริญญาโทและปริญญาเอก	ระหว่างกลุ่ม	2	26.81	13.40	15.73**
	ภายในกลุ่ม	191	162.80	.85	
	รวม	193	189.61		
3. ฐานข้อมูล Grolier Online: ฐานข้อมูลสารานุกรม ออนไลน์ที่ให้สารสนเทศพื้นฐานทั่วไปและความหมาย ของคำศัพท์ หลายสาขาวิชา	ระหว่างกลุ่ม	2	4.82	2.41	3.02
	ภายในกลุ่ม	191	158.15	.82	
	รวม	193	164.63		
4. ฐานข้อมูล Family & Society Studies: ฐานข้อมูล ด้านครอบครัว และสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.93	.98	1.40
	ภายในกลุ่ม	191	137.47	.72	
	รวม	193	139.40		
5. ฐานข้อมูล IFD NewscipOnline: รวบรวมข้อมูลข่าว บทสัมภาษณ์ รายงานต่าง ๆ จากหนังสือพิมพ์ ภาษาไทย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.58	1.29	1.57
	ภายในกลุ่ม	191	157.33	.82	
	รวม	193	159.91		
6. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book): ข้อมูลรายการ ทางบรรณานุกรมและเอกสารฉบับเต็มของหนังสือ สาขาวิชาต่างๆ	ระหว่างกลุ่ม	2	6.34	3.19	2.98
	ภายในกลุ่ม	191	218.39	1.14	
	รวม	193	224.74		
7. ฐานข้อมูลโครงการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุด ในประเทศไทย (ThaiLis) ได้แก่					
7.1 ScienceDirect: ระบบสืบค้นบทความวารสาร สาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์	ระหว่างกลุ่ม	2	6.34	3.17	2.78
	ภายในกลุ่ม	191	218.39	1.14	
	รวม	193	224.74		
7.2 ACM Portal: ฐานข้อมูลทางด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อมูลบรรณานุกรม สาระสังเขป	ระหว่างกลุ่ม	2	9.86	4.93	7.30**
	ภายในกลุ่ม	191	128.96	.67	
	รวม	193	138.83		

ตาราง 11 (ต่อ)

การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
7.3 LexisNexis: ฐานข้อมูลด้านกฎหมาย ธุรกิจ การเงิน การวิจัยการตลาด และสาขาวิชาอื่น ๆ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.84	2.42	3.03
	ภายในกลุ่ม	191	152.04	.79	
	รวม	193	156.88		
7.4 HW Wilson: ฐานข้อมูลบทความวารสาร ของบริษัท H.W. Wilson Company ครอบคลุม สารสนเทศทุกสาขาวิชา	ระหว่างกลุ่ม	2	8.73	4.36	5.38**
	ภายในกลุ่ม	191	155.08	.61	
	รวม	193	163.81		
7.5 ISI Web of Science: ฐานข้อมูล บรรณานุกรม และสาระสังเขป ประกอบด้วย ฐานข้อมูลย่อย ด้าน Science Citation, Social Science citation และ Arts & Humanities Citation จากวารสาร	ระหว่างกลุ่ม	2	6.58	3.29	4.52*
	ภายในกลุ่ม	191	139.16	.72	
	รวม	193	145.75		
7.6 ProQuest Digital Dissertation: ฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วโลก	ระหว่างกลุ่ม	2	19.65	9.82	8.51**
	ภายในกลุ่ม	191	220.61	1.15	
	รวม	193	240.27		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.03	2.51	6.10**
	ภายในกลุ่ม	191	78.84	.41	
	รวม	193	83.88		
รวมทั้งสิ้น	ระหว่างกลุ่ม	2	3.21	1.60	7.03**
	ภายในกลุ่ม	191	43.61	.22	
	รวม	193	46.82		

$$F_{(.05, df 2, 191)} = 3.04$$

$$F_{(.01, df 2, 193)} = 4.71$$

จากตาราง 11 แสดงว่า อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1

เมื่อพิจารณาทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท พบว่า อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภทแตกต่างกัน ดังนี้

สื่อสิ่งพิมพ์ อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์และเอกสารการวิจัยต่าง ๆ มีปริมาณการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สื่อโสตทัศน อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัันมีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทปเสียงทางด้านภาษา เทปเสียงทางด้านคำบรรยาย และเทปเสียงประกอบชุดวิชา มีปริมาณการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัันมีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ฐานข้อมูลงานวิจัย ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย ฐานข้อมูล ACM Portal ฐานข้อมูล HW Wilson และ ฐานข้อมูล ProQuest Digital Dissertation มีปริมาณการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนฐานข้อมูล ISI Web Science มีปริมาณการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาใดบ้างมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในแต่ละข้อแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference) ดังปรากฏในตาราง 12 13 และ 14

ตาราง 12 เปรียบเทียบปริมาณการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ทรัพยากรสารสนเทศ	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
1. วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์	สังคมศาสตร์	2.66	-	.11	.64*
	วิทยาศาสตร์	2.77		-	.53*
	ศึกษาศาสตร์และ				-
	ศิลปศาสตร์	3.30			
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
2. เอกสารการวิจัยต่างๆ	สังคมศาสตร์	2.81	-	.17	.44*
	วิทยาศาสตร์	3.08		-	.27*
	ศึกษาศาสตร์และ				-
	ศิลปศาสตร์	3.26			

จากตาราง 12 แสดงว่า อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ และเอกสารการวิจัยต่าง ๆ มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

ตาราง 13 เปรียบเทียบปริมาณการใช้สื่อโสตทัศนฯ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ทรัพยากรสารสนเทศ	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
1. เทปเสียงทางด้านภาษา	สังคมศาสตร์	1.23	-	.28*	.53*
	วิทยาศาสตร์	1.51		-	.26
	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์	1.77			-
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
2. เทปเสียงทางด้านคำบรรยาย	สังคมศาสตร์	1.20	-	.21	.31*
	วิทยาศาสตร์	1.43		-	.08
	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์	1.50			-
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
3. เทปเสียงประกอบชุดวิชา ที่ผลิตโดย มสธ.	สังคมศาสตร์	1.23	-	.19	.36*
	วิทยาศาสตร์	1.43		-	.17
	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์	1.60			-
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์

จากตาราง 13 แสดงว่า อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีปริมาณการใช้เทปเสียงทางด้านภาษา มากกว่า อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลป มีปริมาณการใช้เทปเสียงทางด้านคำบรรยาย และเทปเสียงประกอบชุดวิชาที่ผลิตโดย มสธ. มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

ตาราง 14 เปรียบเทียบปริมาณการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ที่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ทรัพยากรสารสนเทศ	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	สังคมศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
1. ฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ.	วิทยาศาสตร์	2.38	-	.16	.71*
	สังคมศาสตร์	2.53		-	.56*
	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์	3.09			-
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	สังคมศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
2. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย	วิทยาศาสตร์	2.46	-	.16	.95*
	สังคมศาสตร์	2.62		-	.79*
	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์	3.40			-
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	สังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
3. ฐานข้อมูลโครงการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย	สังคมศาสตร์	1.37	-	.27	.56*
	วิทยาศาสตร์	1.64		-	.30
	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์	1.94			-
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	สังคมศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
3.2 HW Wilson	วิทยาศาสตร์	1.70	-	.28	.57*
	สังคมศาสตร์	1.99		-	.29
	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์	2.28			-
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	สังคมศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
3.3 ISI Web of Science	วิทยาศาสตร์	1.62	-	.12	.48*
	สังคมศาสตร์	1.74		-	.36*
	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์	2.11			-
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	สังคมศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์
3.4 ProQuest Digital Dissertation	วิทยาศาสตร์	1.92	-	.04	.76*
	สังคมศาสตร์	1.95		-	.73*
	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์	2.68			-
	กลุ่มสาขาวิชา	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์	สังคมศาสตร์	ศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์

จากตาราง 14 แสดงว่า อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ อาจารย์มีปริมาณการใช้ ฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ. และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

ฐานข้อมูลโครงการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย ThaiLis

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้ ฐานข้อมูล ACM Portal มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้ ฐานข้อมูล HW Wilson มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้ ฐานข้อมูล ISI Web of Science และ ฐานข้อมูล ProQuest Digital Dissertation มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

ตาราง 15 ความต้องการบริการสารสนเทศ

ความต้องการบริการสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. บริการรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักบรรณสารสนเทศบนเว็บ	3.97	1.05	มาก
2. รวบรวม URL ของเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ให้บริการสารสนเทศบนเว็บ	3.47	1.01	ปานกลาง
3. บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องตามความต้องการของอาจารย์	3.59	0.94	มาก
4. บริการให้พิมพ์รายการสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชาไปใช้ในหน่วยงานที่สังกัด	3.41	1.14	ปานกลาง
5. บริการตอบคำถามและสืบค้นข้อมูลทาง E-mail	3.07	1.03	ปานกลาง
6. บริการให้คำปรึกษาการเขียนการอ้างอิงและบรรณานุกรม	2.70	1.06	ปานกลาง
7. บริการยืม/คืนสารสนเทศระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	3.39	1.03	ปานกลาง
8. บริการเวียนหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่	3.86	1.01	มาก
รวม	3.43	0.76	ปานกลาง

จากตาราง 15 แสดงว่า อาจารย์มีความต้องการบริการสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.43$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บริการสารสนเทศที่อาจารย์มีความต้องการในระดับมากที่สุดได้แก่ บริการรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักบรรณสารสนเทศบนเว็บ บริการเวียนหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่ และบริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องตามความต้องการของอาจารย์ ($\bar{X} = 3.97$ $\bar{X} = 3.86$ และ $\bar{X} = 3.59$) ตามลำดับ ส่วนการบริการอื่น ๆ มีความต้องการในระดับปานกลาง

ตาราง 16 เปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

เปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. บริการรายชื้อหนังสือใหม่ของสำนัก บรรณสารสนเทศบนเว็บ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.98	1.99	1.79
	ภายในกลุ่ม	191	211.83	1.10	
	รวม	193	215.81		
2. รวบรวม URL ของเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ให้บริการสารสนเทศบนเว็บ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.31	.65	.63
	ภายในกลุ่ม	191	199.00	1.04	
	รวม	193	200.31		
3. บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่อง ตามความต้องการของอาจารย์	ระหว่างกลุ่ม	2	.795	.39	.45
	ภายในกลุ่ม	191	170.21	.89	
	รวม	193	171.01		
4. บริการให้ยืมทรัพยากรสารสนเทศเฉพาะ สาขาวิชาไปใช้ในหน่วยงานที่สังกัด	ระหว่างกลุ่ม	2	1.40	.70	.55
	ภายในกลุ่ม	191	249.60	1.30	
	รวม	193	251.01		
5. บริการตอบคำถามและสืบค้นข้อมูลทาง E-mail	ระหว่างกลุ่ม	2	1.13	.57	.52
	ภายในกลุ่ม	191	206.99	1.08	
	รวม	193	208.12		
6. บริการให้คำปรึกษาการเขียนการอ้างอิง และบรรณานุกรม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.51	1.75	1.57
	ภายในกลุ่ม	191	213.14	1.12	
	รวม	193	216.66		
7. บริการยืม/คืนสารสนเทศระหว่างห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.06	1.03	.02
	ภายในกลุ่ม	191	207.94	1.09	
	รวม	193	208.00		
8. บริการเวียนหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่	ระหว่างกลุ่ม	2	.93	.47	.45
	ภายในกลุ่ม	191	199.02	1.04	
	รวม	193	199.95		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.44	.22	.38
	ภายในกลุ่ม	191	111.68	.58	
	รวม	193	112.125		

$$F_{(.05, df 2, 192)} = 3.04$$

จากตาราง 16 แสดงว่า อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความต้องการบริการสารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความต้องการบริการสารสนเทศ ไม่แตกต่างกันเช่นกัน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

จากข้อคำถามแบบปลายเปิดอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการบริการสารสนเทศไว้ดังนี้

1. ต้องการให้มีฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารวิชาการภาษาไทย 9 คน
2. ต้องการให้มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น 9 คน
3. ต้องการให้สำนักบรรณสารสนเทศขยายเวลาเปิดในช่วงก่อนเวลา 8.30 และช่วง
หลังเวลา 16.30 น. และเปิดให้บริการวันเสาร์และวันอาทิตย์ทุกสัปดาห์ 9 คน
4. ต้องการให้มีการ ประชาสัมพันธ์ การใช้ฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่สำนักมีบริการให้มากกว่านี้ 8 คน
5. ต้องการหนังสือวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ทันสมัย 7 คน
6. ต้องการให้จัดหาหนังสือให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาและให้มีปริมาณพอเพียง
ให้มีปริมาณพอเพียง 6 คน
7. ต้องการบริการยืมระหว่างห้องสมุดให้คล่องตัว/รวดเร็วมากกว่าเดิม 4 คน
8. ต้องการให้สำนักบรรณสารสนเทศมีนักศึกษาฝึกงานมาช่วยบริการแก่นักศึกษา
ปริญญาโท 4 คน
9. ต้องการให้บริการช่วยเหลือ การสืบค้น และดาวน์โหลดแก่อาจารย์
นักศึกษาฟรี 4 คน
10. ต้องการให้จัดหาหนังสือสาขาวิชาที่ขาดแคลนให้มากขึ้น 3 คน
11. ต้องการให้ขยายพื้นที่สำนักบรรณสารสนเทศให้มากกว่านี้ 3 คน
12. ต้องการทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลให้มากขึ้น 2 คน
13. ต้องการเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือทางด้านวิชาการ 2 คน
14. ต้องการจัดหาวารสารวิชาการภาษาอังกฤษให้มากขึ้น 2 คน
15. ต้องการให้จัดบริการให้คำปรึกษา คำแนะ ช่วยเหลือ ในการสืบค้นข้อมูลให้มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 2 คน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สรุปผลตามลำดับ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. เพื่อเปรียบเทียบปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา
3. เพื่อศึกษาความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา

สมมุติฐานการวิจัย

1. อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ แตกต่างกัน
2. อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ประจำที่ปฏิบัติงานอยู่ตามสาขาวิชาต่างๆ ทั้ง 12 สาขาวิชา ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 317 คน ได้แก่ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรในข้อที่ 1 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตามตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607) ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย จำนวน 175 คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 200 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการให้บริการสารสนเทศ ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 2.1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการให้บริการสารสนเทศ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2.2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการบริการสารสนเทศ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ต่อการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ตามสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้ง 12 สาขาและเก็บคืนด้วยตัวเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC+ (The Statistical Package for the Social Science /Personal Computer) ดังนี้

5.1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

5.2 สภาพการให้บริการสารสนเทศ และปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ วิเคราะห์ ดังนี้

5.2.1 เกี่ยวกับสภาพการให้บริการสารสนเทศ นำมาแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

5.2.2 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน

5.3 ความต้องการบริการสารสนเทศ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำมาแจกแจงความถี่

5.5 เปรียบเทียบปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา โดยใช้สถิติ F-test

5.6 เปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ เพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา โดยใช้สถิติ F-test

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อาจารย์มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นรองศาสตราจารย์ มากที่สุด ประเภทผลงานที่ผลิตมากที่สุดคือ การผลิตเอกสารการสอน (ระดับปริญญาตรี) และรองลงมาคือ บทความทางวิชาการ และประมวลสาระชุดวิชา (ระดับปริญญาโท)

2. สภาพการใช้บริการสารสนเทศและปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

2.1 สภาพการใช้บริการสารสนเทศ พบว่า อาจารย์เข้าใช้บริการสารสนเทศมากที่สุดคือ ใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง วันและเวลาที่อาจารย์เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่เป็นวันจันทร์-วันศุกร์ (12.00 น.-16.00 น.) วิธีการใช้บริการสารสนเทศที่ใช้มากที่สุด คือ อาจารย์เข้ามาใช้ด้วยตัวเอง และอาจารย์ใช้วิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศจากคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด มากที่สุด ส่วนประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้บริการมีระหว่างห้องสมุดนั้น พบว่า อาจารย์ใช้ตำราภาษาไทยและตำราภาษาอังกฤษ มากที่สุด รองลงมาคือรายงานการวิจัย และ วารสารวิชาการภาษาอังกฤษ

2.2 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า อาจารย์มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์โดยรวมในระดับปานกลาง และใช้ในระดับมาก มี 4 ข้อ คือ ตำราภาษาไทย ตำราภาษาต่างประเทศ วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ และวารสารวิชาการภาษาไทย สื่อโสตทัศนศึกษาที่มีการใช้โดยรวมในระดับน้อยที่สุด ยกเว้นวีดิทัศน์มีการใช้ในระดับน้อย ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการใช้โดยรวมในระดับน้อย ยกเว้นฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ. และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย มีการใช้ในระดับปานกลาง

3. เปรียบเทียบปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัันมีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยในข้อ 1 เมื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรแต่ละประเภท พบว่า

สิ่งพิมพ์ อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัันมีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์และเอกสารการวิจัยต่าง ๆ

มีปริมาณการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สื่อโสตทัศน อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างก็มีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทปเสียงทางด้านภาษา เทปเสียงทางด้านคำบรรยาย และเทปเสียงประกอบชุดวิชา มีปริมาณการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างก็มีปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ฐานข้อมูลงานวิจัย ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย ฐานข้อมูล ACM Portal ฐานข้อมูล HW Wilson และ ฐานข้อมูล ProQuest Digital Dissertation มีปริมาณการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนฐานข้อมูล ISI Web Science มีปริมาณการใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้วิทยานิพนธ์/ปริญญา นิพนธ์ และเอกสารการวิจัยต่าง ๆ มากกว่า อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีปริมาณการใช้เทปเสียงทางด้านทางด้านภาษา มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้เทปเสียงทางด้านคำบรรยาย และเทปเสียงประกอบชุดวิชาที่ผลิตโดย มสธ. มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้ ฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ. และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้ ฐานข้อมูล ACM Portal มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้ ฐานข้อมูล HW Wilson มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้ ฐานข้อมูล ISI Web of Science และ ฐานข้อมูล ProQuest Digital Dissertation มากกว่าอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

4. ความต้องการบริการสารสนเทศ พบว่า อาจารย์ต้องการใช้บริการสารสนเทศโดยรวมในระดับปานกลาง และต้องการใช้บริการในระดับมากมี 3 ข้อ คือ ต้องการบริการรายชื่อนหนังสือใหม่ ของสำนักบรรณสารสนเทศบนเว็บ บริการเวียนหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่ และบริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องตามความต้องการของอาจารย์

5. เปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา พบว่า อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาต่างกัน มีความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ

ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยในข้อ 2

6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามแบบปลายเปิด อาจารย์ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการสารสนเทศ ดังนี้ ต้องการให้มีฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารวิชาการภาษาไทยให้สมบูรณ์ (9 คน) ต้องการให้มีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้มากขึ้น (9 คน) ต้องการให้สำนักบรรณสารสนเทศขยายเวลาเปิดในช่วงก่อนเวลา 8.30 และช่วงหลังเวลา 16.30 น. และเปิดให้บริการวันเสาร์และอาทิตย์ทุกสัปดาห์ (9 คน) ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์การใช้ฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่สำนักมีให้บริการให้มากกว่านี้ (8 คน) ต้องการหนังสือวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ทันสมัย (7 คน)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีการใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ อาจารย์ใช้หนังสือตำราภาษาไทย หนังสือตำราภาษาต่างประเทศ วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ วารสารวิชาการภาษาไทย ในระดับมาก เพื่อผลิตผลงานทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฟรานซิส (Francis. 2005: Abstract) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสืบค้นสารสนเทศของคณาจารย์สาขาวิชาสังคมศาสตร์วิทยาลัยเซนต์ออกัสติน มหาวิทยาลัยเวสต์อินดีส์ พบว่า อาจารย์ใช้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศมากที่สุด คือ หนังสือตำรา และลำพัง พ่วงบางโพ (2537: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า อาจารย์ต้องการใช้ตำราวิชาการที่เป็นภาษาไทยค่อนข้างมาก เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนาวดี เกกิงสุขวัฒนา (2531: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความต้องการและการใช้สารสนเทศของคณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่า อาจารย์ใช้สื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นหนังสือตำราในระดับมาก ทั้งนี้เพราะหนังสือตำราและวารสารวิชาการเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาสาระตรงกับความต้องการในการเขียนหรือผลิตผลงานวิชาการมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ

1.2 สื่อโสตทัศน อาจารย์ใช้สื่อโสตทัศนโดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของมุกดา มีลาภ (2531: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อประกอบการสอนและเขียนทางวิชาการ พบว่า อาจารย์ใช้ทรัพยากรประเภทสื่อโสตทัศนน้อยที่สุดเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะโสตทัศนที่มีให้บริการในสำนักบรรณสารสนเทศส่วนใหญ่นั้นเป็นสื่อที่ใช้ประกอบการสอนชุดวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นสื่อเสริมความรู้ให้แก่นักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของอาจารย์ที่จะนำไปประกอบการเขียนผลงานวิชาการ

1.3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อาจารย์ส่วนมากมีความต้องการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการผลิต

ผลงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกาญจนา สุคนธมณี (2533: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการใช้เอกสารเพื่อประโยชน์ทางวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พบว่า อาจารย์ใช้ฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ผลิตผลงานทางวิชาการในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์คุ้นเคยกับการใช้สิ่งพิมพ์เนื่องจากสามารถใช้ได้สะดวกกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งบางครั้งไม่สามารถเข้าใช้ได้ เพราะระบบการสื่อสารไม่อำนวย นอกจากนั้นสิ่งพิมพ์ยังสามารถพกพาไปไหนได้สะดวกมากกว่า

2. เปรียบเทียบปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชาพบว่า

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ และเอกสารการวิจัย มากกว่า อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้เป็นเพราะมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีหลักสูตรที่เปิดสอนในกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ในระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 8 แขนงวิชา ซึ่งมากกว่าอีก 2 กลุ่มสาขาวิชา ที่เปิดสอนกลุ่มสาขาวิชาละ 5 แขนงวิชา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สำนักบัณฑิตศึกษา. 2548) จึงทำให้อาจารย์ที่สังกัดกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีความต้องการใช้วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ และเอกสารการวิจัยต่าง ๆ มากกว่าอาจารย์ในอีก 2 กลุ่มสาขาวิชา

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีปริมาณการใช้เทปเสียงทางด้านภาษา เทปเสียงทางด้านคำบรรยาย และเทปเสียงประกอบชุดวิชาที่ผลิตโดย มสธ. มากกว่า อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ที่สังกัดทั้ง 2 กลุ่มสาขาวิชาดังกล่าว อาจใช้เนื้อหาบางตอนในสื่อเหล่านี้เป็นแนวทางในการเขียนผลงานทางวิชาการและใช้ประโยชน์ในการสอนเสริมนักศึกษาเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาวิชายิ่งขึ้น โดยเฉพาะอาจารย์สาขาวิชาศิลปศาสตร์ จะใช้เทปเสียงทางด้านภาษา เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนมาก จึงทำให้อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์

อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีปริมาณการใช้ฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ. ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ ฐานข้อมูล ACM ฐานข้อมูล HW Wilson ฐานข้อมูล ISI Web of Science และ ฐานข้อมูล ProQuest Digital Dissertation มากกว่าอาจารย์อีก 2 กลุ่มสาขาวิชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ฐานข้อมูลเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นฐานข้อมูลที่ให้สารสนเทศครอบคลุมเนื้อหาหลายสาขาวิชา ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ซึ่งเปิดสอนในหลายแขนงวิชา ในระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้อาจารย์จากกลุ่มสาขาวิชาดังกล่าวต้องใช้ฐานข้อมูลเหล่านี้มากกว่า ในขณะที่อาจารย์กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และอาจารย์กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ อาจใช้ฐานข้อมูลอื่นที่มีเนื้อหาเฉพาะตรงกับความต้องการมากกว่า

3. ความต้องการบริการสารสนเทศ อาจารย์มีความต้องการในระดับมาก 3 ข้อ ดังนี้
บริการรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักบรรณสารสนเทศบนเว็บ ทั้งนี้เพราะสารสนเทศบางอย่างสามารถค้นหาได้ทางเว็บไซต์ การบริการรายชื่อหนังสือใหม่เป็นการช่วยให้อาจารย์ได้

สารสนเทศที่ต้องการได้เร็วขึ้น และยังช่วยให้อาจารย์เลือกใช้สารสนเทศใหม่ ๆ ได้ตรงตามความต้องการ

บริการเวียนหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่ เนื่องจากวารสารเป็นแหล่งสารสนเทศที่มีความสำคัญ และเป็นแหล่งสารสนเทศในรูปสื่อตีพิมพ์ทางวิชาการที่ทันสมัยมากกว่าสื่อตีพิมพ์อื่น ๆ ในการติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ

บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องตามความต้องการของอาจารย์ เนื่องจากอาจารย์มีการึกิจมากทำให้การค้นหาสารสนเทศอาจทำได้ล่าช้า หากมีการรวบรวมบรรณานุกรมตามความต้องการของอาจารย์อาจช่วยให้อาจารย์ได้รับสารสนเทศที่รวดเร็วขึ้น

ความต้องการบริการสารสนเทศในระดับปานกลางค่อนข้างมาก 3 ข้อ ดังนี้

รวบรวม URL ของเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ให้บริการสารสนเทศบนเว็บ ทั้งนี้เพราะการรวบรวม URL เป็นการช่วยให้อาจารย์สามารถเข้าไปค้นหาสารสนเทศในสาขาวิชาที่ต้องการได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยอาจารย์ไม่ต้องเสียเวลาในการค้นหาตามเว็บไซต์ต่าง ๆ

บริการให้ยืมทรัพยากรสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชาไปใช้ในหน่วยงานที่สังกัด ทั้งนี้เพราะสารสนเทศบางประเภทอาจารย์ต้องใช้อ้างอิง หรือใช้ประกอบการเขียนผลงานวิชาการ เพื่อความถูกต้องและตรงตามหลักวิชาการ หรือตรงตามศัพท์บัญญัติ โดยสารสนเทศเหล่านี้อาจารย์ใช้เป็นประจำ เช่น หนังสืออ้างอิง พจนานุกรม สารานุกรม ฯลฯ เพื่อความรวดเร็วในการใช้สารสนเทศฉะนั้น หากได้มีการยืมมาใช้ภายในหน่วยงานจะทำให้ได้ข้อสนเทศที่ถูกต้อง และสามารถใช้ได้สะดวกและรวดเร็ว ทันกับความต้องการ

4. เปรียบเทียบความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ จำแนกตามตัวแปรกลุ่มสาขาวิชา พบว่า อาจารย์แต่ละกลุ่มสาขาวิชามีความต้องการบริการสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริการสารสนเทศต่าง ๆ ของสำนักบรรณสารสนเทศ เป็นบริการที่จำเป็นสำหรับอาจารย์ทุกสาขาวิชา ดังนั้นจึงทำให้ความต้องการบริการสารสนเทศของอาจารย์ทั้ง 3 กลุ่มสาขาวิชาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะต่อสำนักบรรณสารสนเทศ ดังนี้

1. ควรจัดทำฐานข้อมูลบรรณานุกรมวารสารภาษาไทย
2. ควรมีการบริการแนะนำการใช้ฐานข้อมูลเชิงรุกให้กับอาจารย์ ซึ่งอาจจัดเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลตามความต้องการของอาจารย์
3. ควรนำเสนอรายชื่อหนังสือใหม่บนเว็บไซต์ให้สม่ำเสมอ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา สุนทรมณี. (2533). รายงานการวิจัย ปัญหาการใช้เอกสารเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. นครปฐม: แผนกห้องสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- จรี อรุณรัตน์. (2531). แหล่งสารนิเทศทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2532). ระบบการสอนทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์; และ สิริวรรณ ศรีพล. (2531). สื่อสิ่งพิมพ์ในระบบการสอนทางไกล. ใน เอกสารชุดฝึกอบรมการเป็นบรรณารักษ์การชุดวิชา. หน้า 6-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทัศนหา หาญพล. (2536). การใช้บริการสารสนเทศในทศวรรษหน้า. วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 3: 47-60.
- นันทิยา จรูญแสง. (2544). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดเพื่องานวิจัยและงานเขียน ทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตบางเขน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม ทาแดง. (2541). การจัดระบบการศึกษาทางไกล. ใน การศึกษาทางไกล : บทความเด่น ช่วง 2 ทศวรรษ มสธ. (2521-2541). หน้า 17-34. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. มหาสารคาม: ภาควิชาพื้นฐาน การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- บุญทา วิศวะไพศาล. (2540). การจัดบริการสารนิเทศในระบบการสอนทางไกลของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2521. (2521, 21 กันยายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 95. หน้า 2.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พัชร พิพิธกุล. (2547). การใช้บริการและความต้องการบริการสารสนเทศห้องสมุดของอาจารย์ และนักศึกษาลงสถาบันการบันพลเรือน. ปริญญาโท ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ภัทรฤดี สุพัฒโสภณ. (2536). การวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2525). คู่มือคณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชา. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยฯ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สำนักบรรณสารสนเทศ. (2544). คู่มือการประกันคุณภาพ การดำเนินงานสำนักบรรณสารสนเทศ. นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยฯ.
- (2545). คู่มือการศึกษาค้นคว้าห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ ระดับบัณฑิตศึกษา. นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยฯ.
- (2548). คู่มือการศึกษาค้นคว้าห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศ ระดับบัณฑิตศึกษา นนทบุรี: สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยฯ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สำนักวิชาการ. (2548). คู่มือนักศึกษา ปีการศึกษา 2548. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยฯ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สำนักบัณฑิตศึกษา. (2548). หลักสูตรบัณฑิตศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยฯ.
- มาลี ลำสกุล. (2546). บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ = Information Service and Dissemination. หน้า 5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มุกดา มีลาภ. (2531). การศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของคณาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงเพื่อประกอบการสอนและงานเขียนทางวิชาการ. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ระเบียบ สุทวี. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการและการใช้สารนิเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนาวดี เกกิงสุขวัฒนา. (2532). ความต้องการและการใช้สารสนเทศของคณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลำพึง พ่วงบางโพ. (2537). ความต้องการและการใช้สารนิเทศของอาจารย์และนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจในมหาวิทยาลัยเอกชน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณข มาเนวนิชย์. (2542). สำนักบรรณสารสนเทศกับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา. ใน คู่มือปฐมนิเทศการศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดและแหล่งสารสนเทศระดับบัณฑิตศึกษา. หน้า 1-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

- วิจิตร ศรีสอาน. (2529). *การศึกษาทางไกล = Distance Education*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมายเรื่องง่ายๆ ที่บางทีก็พลาดได้. *ข่าวสารวิจัยการศึกษา*. 18(3): 8-11.
- ศิริพร เรืองสินชัย. (2546). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของอาจารย์และนักศึกษาในห้องสมุด คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมพร พุทธาพิทักษ์ผล. (2546). รูปแบบของการบริการเพื่อเผยแพร่สารสนเทศ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ*. หน้า 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สีปาน ทรัพย์ทอง. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ*. หน้า 1-39. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2545). การจัดการศึกษานอกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อัมพร อุไรชิตมาศ. (2539). ความต้องการใช้บริการสารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐ. *วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริการและเผยแพร่สารสนเทศ*. หน้า 1-31. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Bunge, Charles A. (1992). The Stress and Burnout in the Library Workplace. *Encyclopedia and Information Science*. 49: 439-461.
- Francis, Hannah. (2005, January). The Information-seeking Behavior of Social Science Faculty at the University of the West Indies, St. Augustine Campus. *The Journal of Academic Librarianship*. 31(1): 67-72.
- Hart, Richard Lukens. (1993, February). The Information - Gathering Behavior the Faculty of Four Year State College. *Dissertation Abstract International*. 54: 227.
- Holmberg, Borje. (1995). *Theory and Practice of Distance Education*. London: Routledge.
- Krejcie, Robert V.; & Mogan, Daryle W. (1970, Autumn). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*. 30: 607-610.

- Meho, Lokman; & Haas, Stephanie W. (2001). Information-seeking Behavior and Use of Social Science Faculty Studying States Nations: A Case Study. *Library & Information Science Research*. 23: 5-25.
- Reed, Bonnie; & Tanner, Donald R. (2001, May). Information Needs and Library Services for the Fine Arts Faculty. *The Journal of Academic Librarianship*. 27(3): 229-233.
- Stevens, Rolland E.; & Smith, Linda C. (1986). *Reference Work in the University Library*. Littleton, Colo: Libraries Unlimited.
- Whittlatch, Jo Bell. (1983, March). Library Use Patterns Among Full and Part-time Faculty and Students. *College & Research Libraries*. 44(2): 141-152.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
จดหมายที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/๒ สิงหาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรัตนภรณ์ แคนนา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตเอกสารวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” โดยมี รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ และ อาจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา ใจกว้าง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตเอกสารวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวรัตนภรณ์ แคนนา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จีระเชษฐกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5047455 มือถือ 05-8249454

ที่ ศธ 0519.12/๒๐๐ ๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/๖ สิงหาคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรัตนภรณ์ แคนนา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตเอกสารวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช” โดยมี รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ และ อาจารย์บุญยืน จันทรวงศ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวอัมพร อุไรชิตมาศ หัวหน้าหน่วยสนเทศการศึกษาทางไกล และ นางสาวจุฑารัตน์ นกแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตเอกสารวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวรัตนภรณ์ แคนนา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จิระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5047455 มือถือ 05-8249454

ที่ ศธ 0519.12/1-3 ค.ว

๐๕๗๓
๑๑ ต.ค. ๒๕๔๘
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๙ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรัตนกรณ์ แคนนา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช" โดยมี รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ และ อาจารย์บุญยูน จันทร์สว่าง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ในระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ๒๕๔๘

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรัตนกรณ์ แคนนา ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

เรียน อธิการบดี

เพื่อโปรดพิจารณา

Handwritten signature

๑๑ ต.ค. ๒๕๔๘

Handwritten signature
(๑๑/๑๐/๔๘)

ขอแสดงความนับถือ

Handwritten signature

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๒-๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๕๗๓๑

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ ๐๒-๕๐๔๗๔๕๕

Handwritten notes and signatures:
11/10/48
ให้ นิสิตกรณ์ แคนนา
นิสิตกรณ์ แคนนา
ให้ นิสิตกรณ์ แคนนา
ให้ นิสิตกรณ์ แคนนา

ที่ ศบ 0519.12/ ๗ 1๐๐๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

S พฤศจิกายน 2548

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวรัตนกรณ์ แคนนา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช” โดยมี รองศาสตราจารย์ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ และ อาจารย์บุญยืน จันทร์สว่าง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คอบแบบสอบถามการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวรัตนกรณ์ แคนนา ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-5047455

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการใช้และความต้องการบริการสารสนเทศจากสำนักบรรณ
สารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น
3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการใช้บริการสารสนเทศ และปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ
แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 2.1 สภาพการใช้บริการสารสนเทศ

ตอนที่ 2.2 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

ตอนที่ 3 ความต้องการบริการสารสนเทศเพื่อผลิตผลงานวิชาการ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ตอนที่ 1: สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หรือระบุข้อความที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. เพศ

[] ชาย

[] หญิง

2. ตำแหน่งทางวิชาการ

[] อาจารย์

[] รองศาสตราจารย์

[] ผู้ช่วยศาสตราจารย์

[] ศาสตราจารย์

3. สาขาวิชาที่สังกัด

[] สาขาวิชาศิลปศาสตร์

[] สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

[] สาขานิเทศศาสตร์

[] สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

[] สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

[] สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์

[] สาขาวิชาวิทยาการจัดการ

[] สาขาวิชารัฐศาสตร์

[] สาขาวิชานิติศาสตร์

[] สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

[] สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ

[] สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

4. ประเภทผลงานที่ผลิต หรือ รูปแบบงานเขียนทางวิชาการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] บทความทางวิชาการ

[] เอกสารการสอนชุดวิชา (ระดับปริญญาตรี)

[] ประมวลสาระชุดวิชา (ระดับปริญญาโท)

[] ผลงานการวิจัย

[] อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 สภาพการใช้บริการสารสนเทศ และปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 2.1 สภาพการใช้บริการสารสนเทศ

คำชี้แจง: โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หรือระบุข้อความที่ตรงกับการใช้บริการของท่าน

1. ท่านใช้ทรัพยากรสารสนเทศในสำนักบรรณสารสนเทศมากน้อยเพียงใด

- [] ใช้ประจำวันที่ห้องสมุดเปิดทำการ
- [] ใช้มากกว่า 1 ครั้งใน 1 สัปดาห์
- [] ใช้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- [] ใช้เดือนละ 1-2 ครั้ง
- [] อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ท่านใช้บริการจากสำนักบรรณสารสนเทศในช่วงเวลาใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [] วันจันทร์-วันศุกร์ (08.00-12.00 น.)
- [] วันจันทร์-วันศุกร์ (12.00-16.00 น.)
- [] วันเสาร์ (09.30-12.00 น.)
- [] วันเสาร์ (12.00-17.30 น.)

3. ท่านใช้บริการสารสนเทศของสำนักบรรณสารสนเทศด้วยวิธีการใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [] มาใช้ด้วยตัวเอง
- [] ใช้การบันทึกข้อความ
- [] ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
- [] ใช้โทรศัพท์
- [] ใช้โทรสาร

3. ท่านใช้วิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ในสำนักบรรณสารสนเทศด้วยวิธีการใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [] ค้นจากเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องสมุด
- [] ค้นจากเครื่องคอมพิวเตอร์ภายในหน่วยงาน
- [] ค้นจากชั้นเก็บหนังสือ / วารสาร ด้วยตัวเอง
- [] ขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์ / เจ้าหน้าที่ห้องสมุด
- [] ค้นจากคอมพิวเตอร์ภายนอกมหาวิทยาลัย
- [] อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุด ที่ท่านใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- [] ตำราภาษาไทย
- [] ตำราภาษาอังกฤษ
- [] วิทยานิพนธ์
- [] รายงานการวิจัย
- [] วารสารภาษาไทย
- [] วารสารภาษาอังกฤษ
- [] อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2.2 ปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับปริมาณการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของท่าน

ข้อ	ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	ปริมาณการใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	สื่อสิ่งพิมพ์					
1	หนังสือตำราภาษาไทย					
2	หนังสือตำราภาษาต่างประเทศ					
3	หนังสืออ้างอิงภาษาไทย					
4	หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ					
5	วารสารวิชาการภาษาไทย					
6	วารสารวิชาการภาษาต่างประเทศ					
7	วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์					
8	เอกสารการวิจัยต่างๆ					
9.	รายงานการประชุมทางวิชาการ					
10	สิ่งพิมพ์รัฐบาล /สถิติ / รายงานประจำปี					
11	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
	สื่อโสตทัศน					
1	วีดิทัศน์					
2	เทปเสียงทางด้านภาษา					
3	เทปเสียงทางด้านคำบรรยาย					
4	เทปเสียงทางด้านคำสอน					
5	เทปเสียงประกอบชุดวิชาที่ผลิตโดย มสธ.					
6	อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
	สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1	ฐานข้อมูลงานวิจัย มสธ.					
2.	ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย: ฐานข้อมูลบรรณานุกรมพร้อม สารสังเขปวิทยานิพนธ์ของไทย ทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญา เอกของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน					
3.	ฐานข้อมูล Grolier Online: ฐานข้อมูลสารานุกรมออนไลน์ที่ให้ สารสนเทศพื้นฐานทั่วไปและความหมายของคำศัพท์ หลาย สาขาวิชา					

ข้อ	ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	ปริมาณการใช้				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.	ฐานข้อมูล Family & Society Studies: ฐานข้อมูลด้านครอบครัวและสังคม					
5.	ฐานข้อมูล IFD NewscipOnline: ฐานข้อมูลที่รวบรวมข้อมูลข่าว บทสัมภาษณ์ รายงานต่างๆ จากหนังสือพิมพ์ภาษาไทย					
6.	หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book): ข้อมูลรายการทางบรรณานุกรมและเอกสารฉบับเต็มของหนังสือสาขาวิชาต่างๆ					
7.	ฐานข้อมูลโครงการพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (Thailis) ได้แก่					
	7.1 ScienceDirect: ระบบสืบค้นบทความวารสาร สาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการแพทย์					
	7.2 ACM Portal: ฐานข้อมูลทางด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ให้ข้อมูลบรรณานุกรมสาระสังเขป					
	7.3 LexisNexis: ฐานข้อมูลด้านกฎหมาย ธุรกิจ การเงิน การวิจัยการตลาด และสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง					
	7.4 HW Wilson: ฐานข้อมูลบทความวารสารของบริษัท H.W. Wilson Company ครอบคลุมสารสนเทศทุกสาขาวิชา					
	7.5 ISI Web of Science: ฐานข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขป ประกอบด้วยฐานข้อมูลย่อยด้าน Science Citation, Social Science citation และ Arts & Humanities Citation จากวารสาร					
	7.6 ProQuest Digital Dissertation: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วโลก					

ตอนที่ 3 ความต้องการการบริการสารสนเทศ

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความต้องการการบริการสารสนเทศของท่าน

ข้อ	การบริการสารสนเทศ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	บริการรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักบรรณสารสนเทศบนเว็บ					
2	รวบรวม URL ของเว็บไซต์ต่างๆ ที่ให้บริการสารสนเทศบนเว็บ					
3	บริการรวบรวมบรรณานุกรมเฉพาะเรื่องตามความต้องการของอาจารย์					

ข้อ	การบริการสารสนเทศ	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4	บริการให้ยืมทรัพยากรสารสนเทศเฉพาะสาขาไปใช้ในหน่วยงานที่สังกัด					
5	บริการตอบคำถามและสืบค้นข้อมูลทาง E-mail					
6	บริการให้คำปรึกษาการเขียนการอ้างอิงและบรรณานุกรม					
7	บริการยืม/คืนสารสนเทศระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา					
8	บริการเวียนหน้าสารบัญวารสารฉบับใหม่					
9	อื่นๆ (โปรดระบุ).....					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวรัตนภรณ์ แดนน
วันเดือนปีเกิด	18 พฤษภาคม 2507
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	327/109 เคหะร่มเกล้า ด. คลองสองต้นนุ่น ลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	บรรณารักษ์ ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อ. ปากเกร็ด จ. นนทบุรี 11120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2531	ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2549	ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ